

»SLOVENEK« velja po pošti na vse strani Jugoslavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 100—
za pol leta 55—
za četril leta 30—
za en mesec 10—
Za izposojstvo celoletno K 140—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 20—
za izposojstvo 25—

SLOVENEK

Inserati:
Enoletna poltravnata (50 mm široka in 3 mm visoka ali sje prostori)
za enkrat po K 3—
za redni raspisani, postana št. po K 3-00.
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglaš 50/50 mm K 20.
Ishajne vsake dan izposojni po-
ročiljak in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun politično hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglaš,
avstr. in češke 24.797, ogr. 23.571, bomn.-here, 7563.

Popolni polom.

Pustolovci prikrivajo svojo notranjo gnilobo in propalost s frakom, pomado in kretnjami boljše družbe. Sleparijo svet, dokler jih roka pravice ne izsledí in do obisti ne razkrinka. Tudi v političnem življenju se radi pojavljajo hohštapljerji, ki prikrivajo svoje hohštaplertvo z blestečimi programi in duševnim revežem imponujočim zunanjim bleskom. Lepe besede brez lepih dejanj, na zunaj sama imenitnost, na znotraj gniloba! Hohštaplerske politične stranke računajo samo s kratkovidnostjo širokih ljudskih plasti, so umetne, pa nesolidne zgradbe brez trdnega temelja, ki se same zrušijo, ako jih ne podere ljudski vihar.

Z uprav hohštaplersko samozavestjo se še pred nedavnim načelnik Jugoslovanske demokratske stranke, g. dr. Kukovec pisal smrtno obsodbo Vseslovenski ljudski stranki. Če bi bili kdaj verovali v politično resnobo sicer gotovo dobrohotečega g. dr. Kukovca, bi bili ob taki lehkomišelnosti sodbi vodilnega politika take zmote korenito ozdravljeni. Tako sodbo bi lahko izustili kak gostobeseden in publi samostojni agitator v zgolj agitatoričen namem pred množico samostojnih razgražajcev, ki smatrajo za največjo politično modrost prostotško psovane in pretepaško korajžo, ne pa resen politik. Stranke, ki so zrastle iz širokih slojev naroda in katerih moč sloni na dolgoletnem, solidnem socialnem in gospodarskem delovanju, katerih temeljna načela so zasidrana v večnih resnicah, ne izginejo čez noč! Pisani programi se ne dajejo kakor stranki življenjske moči, marveč njeno delo!

Demokratije pojejo venomer samo eno pesem, pesem o narodnem in državnem edinstvu, tako da bi to lepo državno načelo spravili skoro že na slab glas; njihova dejanja pa so državno edinstvo spravljala v resno nevarnost in zadnji čas je bil, da so izginili s površja državnega vodstva. S svojim pretiranim, nazadnjaškim centralizmom so državnemu edinstvu neizmerno škodovali. Centralizem je bolj soroden absolutizmu kakor državnemu edinstvu. Zato ni prav nič čudno, da je politika demokratov in njihovih socialističnih zaveznikov doživela popoln polom.

Z neizrečeno krčevitostjo in neizbirnimi sredstvi so se oprijemali vladnega krmila. Razumemo, da je in mora biti končni cilj vsake politične stranke, da si pribori vladno, ker le tako najlažje udeleži svoj program, toda ne za vsako ceno, brez pogojno, z intrigami in absolutističnimi sredstvi. Demokrasko-socialistična vlada je brez sistema razsipala državni denar, uvedla strankarsko gospodarsko politiko,

navidezno je preganjala verižništvo, dejansko je pa izpodkopala tla solidni trgovini, z nesrečno in popolnoma zavojeno valutno politiko postala največja in najusodnejša navijačka cen in tako povzročila za leta in leta neizboljšljivo škodo državnemu in narodnemu gospodarstvu. Demokrasko-socialistična vlada ni samo do golega izpraznila državnih blagajn, ampak je napravila eno in četrtr milijarde dinarjev dolgov, ki so ostali nepokriti. Ako bi se bila uveljavila prehranjevalna politika bivšega socialističnega ministra, bi bilo samo ministristvo prehrane v enem letu izkazalo nad eno milijardo pasiv. Taka politika more biti pač v najboljšem slučaju dobra za strankarsko demagoštvo, ni pa državotvorna, pa tudi ne socialna, ker ji mora slediti konečno finančni polom, ki ga hudo občutijo potem vsi sloji, tudi tisti, ki so na račun take politike prejemali dobrote. Tak način vladanja si more želeti pač le politik, ki mu ni za blagor ljudstva, ampak zasleduje edinole prevratne cilje. Iz ministrstev so sicer lahko izginili razni akti, ki bi razčistili kalne vode, a ž njimi vred niso izginile posledice koruptnega sistema.

Danes je polom demokrasko-socialistične vladne politike viden tudi že v demokraski in socialistični stranki sami in v njunem medsebojnem razmerju. V narodnem predstavnstvu je demokraska zajednica s svojim nazadnjaškim in nedoslednim pojmovanjem o pomenu in nalogah parlamentarnega delovanja doživela žalosten fiasko. V njenih vrstah je nesoglasje, četudi na zunaj še ne tako vidno; sama obupa v nad uspehom svoje ponosrečene taktike, ki jo je narekovala vladajočelnost njenega voditelja. Večina demokraskih poslancev zapušča Beligrad in prepušča spletko voditelja, ki se je izkazal mojstra edinole v spletkarenju. Cela vrsta poslancev več ali manj izrazitega demokraskega mišljenja je nastopila drugo pot kakor Pribičević in je po njegovem mišljenju napravila demokratom največjo sramoto in blamažo. Toda edino taktika teh treznejših mož bi še mogla rešiti končnega potopa demokraski čoln. Nenaravna zakonska vez med Demokrasko zajednico in socialisti se je tudi v parlamentu zrahljala in ne dvomimo, da se bo popolnoma prertrgala. V zbornici so s kričavi »govori« obstruirali samo še izbrani demokratje, dočim so ga socialisti — ne vsi — ubijali samo z odsotnostjo pri preštevanju navzočih poslancev.

Tudi med socialisti samimi je moralo naravno priti do razdora. Socialistični vo-

ditelji, ki so videli v Kristanovi taktiki pogubo za socialistično stranko, so se v zadnjem trenutku odvojili in bodo v stranki potegnili za seboj vse nezadovoljneže.

Tudi najnovejša politična zgodovina nas uči, da samo frazarsko besedičenje o naprednih strankah še ne tvori resnično napredne politike in da tudi prazne puhlice o »reakcionarnih« (nazadnjaških) strankah ne morejo tem v resnici zdravim, socialnim in modernim strankam vzeti poleta in ugleda.

Žlahta.

Prejeli smo sledeče pisanje, podpisano od gospoda dr. Marna:

»Ni res, da je imel dr. Žerjav v rokah sekvestre, res pa je, da je od vsega početka postavjal sekvestre edino-le podpisani oddelek in da se dr. Žerjav kot bivši podpredsednik ali predsednik deželne vlade ni najmanje vtikal v to, koga je podpisani oddelek imenoval za sekvestra. Ni res, da se sekvestri niso presojali po sposobnostih in sličnih kvalitetah, res pa je, da so bile v prvi vrsti merodajne strokovne zmožnosti in izkustva in če teh ni bilo, so prišle druge osebe v poštev. Ni res, da bi bilo pri oddaji sekvestrov Alojziju Lavrenčiču in dr. Josipu Lavrenčiču merodajno sorodstvo z dr. Žerjavom, res pa je, da je prišel pri oddaji sekvestra firme Katz & Klump Alojziju Lavrenčiču po števil kot begunec in lesni strokovnjak, dočim je pri sekvestrih Franc Grein ter bratov Franz v Hudemkotu, odločevalo poznanje lokalnih razmer in združitev v eni osebi, da se prihrani sekvestrirancem stroške. Sekvester nad parno žago v Misljinhaj je Alojziju Lavrenčiču po enkratnem obisku sam odložil in ni dobil doslej še nobene nagrade.

Odvetnik dr. Josip Lavrenčič je bil imenovan za sekvestra tvrdk Reininghaus in Puntigam kot mnogi drugi mlajši odvetniki, pri tvrdki Zankl & Söhne je bila merodajna želja in prošnja oseb, ki so to firmo nacionalizirale. Pri Henriku in Mariji Wettač pa dr. Josip Lavrenčič ni bil sekvester, ampak dr. Ivan Lovrenčič. Ni res, da nosijo sekvestri lepe novce brez posebnega truda in dela, res pa je, da podpisani oddelek prizna sekvestrom delu in zamudi časa primerne nagrade na podlagi predloženih, natančno specificiranih stroškovnikov. Pri sekvestru dr. Josipu Lavrenčiču je sekvestrirana firma Zankl temu sama ponudila mesečno nagrado, ker je dnevno nadzoroval vso pošto, korespondenco in knjigovodstvo in vodil obsežno trgovsko podjetje, dočim sta bila sekvestra Reininghaus in Puntigam neznatni za-

devi, brez stalnega večjega zasluzka. Sekvestru lesne tvrdke Katz & Klump Alojziju Lavrenčiču se je le za čas likvidacije te tvrdke, katere obratovališča in dobavne pogodbe so se raztezale po celem Gorenjskem in je bilo treba obhoditi vse kraje in z vsakim dobaviteljem v svrhu razrušitve pogodbe stopiti v stik, priznalo mesečno 2500 K zasluzka. Sekvestri Grein in posestnik Franz so bile malenkostne zadeve brez stalnih ali znatnih nagrad. — V Ljubljani, dne 3. marca 1920. Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani: dr. Marn.

Socialistični kongres v Strasburgu.

Pariz, 4. marca.

Francoska politična stranka socialistov je zborovala od 24. do 29. februarja v Strasburgu. Kot znano, je francoski socializem cepljen v dve veliki grupi: v politično »Parti socialiste« in v Zvezo sindikatov »Confédération générale de Travail«, ki ni zgolj strokovna organizacija, ampak, ki ima tudi svoj političen program, ki je revolucionaren. »Le Parti Socialiste« je sklical kongres in stavila tam dvoje velikih vprašanj:

1. Ali je bilo stališče stranke med vojno pravilno?
2. Na katero pot naj krene socializem po vojski?

Ti dve vprašanji je morala dati v razgovor zato, ker so v stranki vladala o njih tako različna mnenja, da so postala za njen obstoj nevarna. Politična skupina je z vojsko krenila na nacionalistično stran in je svoje moči posvetila rešitvi domovine, patriotični akciji imenovani »action française«. Znano je, da je socialistični minister Thomas organiziral vojno industrijo in da so socialisti v veliki meri sodelovali pri obrambnem delu Francije. Ta pokret stranke je očividno proti programu marksističnih socialistov, ki ne podpirajo nobene kapitalistične vlade in je bil tudi proti statutom II. internacionale, ki se je ustanovila 1889 na mednarodnem kongresu v Parizu. Ta mednarodna organizacija je štela 47 združenih strank, zastopanih je bilo v njej 22 narodov. Najmočnejša je bila angleška delavska stranka (Labour Party); belgijska stranka (Parti ouvrier Belge) je štela pol milijona udov, večinska nemška stranka 1 milijon. In danes se formira nova III. internacionala, imenovana moskovska, revolucionarna, na stališču razrednega boja.

Torej patriotični duh, ki je zavel po francoski socialni demokraciji, je izzval že med vojsko, osobito pa 1919 ostro kritiko

LISTEK.

Spomini starega dekleta.

Francoski spisal René Bazin. Prevel F. P. Hraš.

(Dalje.)

»Sedaj ni več lahko biti njihov gospodar!«

Ni se izrazila natančneje; ta nejasna fraza je zamrla v poulični megli in odstranila sem se.

Kakor sem si pač mislila. Silvija niso bili odslovili iz zavetišča; pokarali so jo bili res, toda ne zato, ker je pela, ampak ker se je pretepała. Srečala sem jo večkrat na večer, ob uri, ko vro iz tovarne na cesto delavci in med ženskami, ki so prihajale, po pet ali šest v eni vrsti, z odprtimi usti, kot da hočejo izpregovoriti, se zasmejati ali srkati sveži zrak, sem jo opažala, kako mi je prijazno kimala. Oče ni bil nikdar daleč od nje.

Oče Mulot je bil mož beseda. Četudi je bil slab v nogah, kakor tudi je rad kegljal in še raje posedaval po gostilnah, je šel vsako nedeljo v okolico in celo daleč iz mesta. Videli so ga po predmestnih gozdovih, oropanih in nikoli osamelih, kako je trgjal vijolice in druge pomladanske rože. »Silvija,« je rekel, »nesiva rož domov.

da okrasiva hišo! Si za to?«

Bila je za to, pa brez navdušenja. In v poznem mraku, ko sta se vračala, vsak s polnim naročjem cvetlic, povezanih s trakom, pritiskajoč jih na prsa, sta čula, da so po ozkih ulicah govorili ljudje, ki so sedeli po pragih in vdihavali prah in duhove, ki jih prinaša slučaj: »Duhate krasno glicino?« Ta mora biti iz velikega vrta.« E, ne, glicina je bila Silvija s svojimi cveticami, Silvija, ki je vlekla nože za seboj in se v temi nasmehnila komplimentu. Drugičkrat je vzela možakar čoln, Silvija košarico z jedili in odpeljala sta se po kakih reki, se ustavila popoldne na robu kake trate, na kraju, kjer se je na obrežnem blatu, na katerem so se poznali odtiski podplatov, videlo, da je bil ta kraj in bližnje senice poznane daleč naokoli. Pa naj sta šla proti vzhodu, proti zahodu ali jugu, oče Mulot je opazil, da hodi hči le nerada za njim. Nekega jutra proti koncu pomladi sta dohajala na deželo in ko je ona zopet zaostala, jo je presenetil, kako je dajala znamenje trem mladim delavcem iz tovarne, skritim za vogalom neke ozke ulice. Slutil je nesrečo; spoznal je, da vsa dobra volja, vsa strogoost in celo vsa ljubezen starca kakor je on, ne bo v stanu brzdati Silvije. In prihodnje nedelje, ko se je pripravljala na pot in zaklical: »Silvija!« — ni dobil odgovora.

Čakal je in bil ves izvun sebe; tekkel je k sosedom in jih klical z vseh dvorišč, podstrešnih sob in hodnikov vkup.

»Ali je niste videli? Imela je klobuk z modrim peresom, rdečo kravato...«

Toda nihče je ni bil videl. Na um mu je prišla blaga misel, da je dvignil leseni pokrov, ki je zapiral vodnjak. Tekel je na policijski komisariat, kjer niso vedeli ničesar o njej, k raznim znancom, ki so stanovali daleč naokoli, v kavarne, kjer sta se bila eno in ona večkrat odpočila in prišel ves upehan ob štirih popoldne domov. Mati Mulot, ki je bila ostala doma, blede kot pepel, mu je dejala, ko je odpirala vrata:

»Tvoja hči je izgubljena, Mulot! Trafikant jo je videl, da se je peljala s kolesom z dvema fantoma iz tovarne!«

Tedaj so se zopet zbrali sosedje okrog moža, ki je kričal:

»Ubijem jo, ubijem, če se prikaže pred menoj!«

Hodil je iz ene sobe v drugo in žugal s pestjo Silvijini postelji, podobam, ki so visele nad njo, svojim kegljavskim tovarišem, ki so ga skušali pomiriti. Ob petih je bilo v hiši ljudi kot pri pogrebu, razburjenja pa še več. Otroci so jokali, moški in ženske so se pa v gručah natihoma razgovarjali med seboj. Bil je že mrak, tako, da se ni videlo več očeta Mulota, ki je čepel v kotu druge sobe na stolu, obdan od kakih dvajsetih moških in žensk, takisto razburjenih kot on, ki so ga poslušali. Njegov glas, tresoč se in trepetajoč, se je dvigal v presledkih:

»Česa nisem vsega storil za njo, jaz, Mulot?« je kričal. »Kdo mi more očitati,

da je nisem dal dobro vzgojiti? Ali je hodila v šolo ali ne? Ravnokar sem jih imel v rokah, njene zvezke, ki so v omari... Poslušajte dobro, kaj je pisano — čulo se je listanje z nevajeno, težko roko — »pisano je: »Lepo obnašanje je mladim deklicam neobhodno potrebno.« Ni li to nauk, kakor se spodobi — da ali ne?!... Poslušajte, kaj je še pisano: »Splošen napredek je mogoč le z npravnostjo vsakega posameznika.« — Vidite, kako so jo učili!... In v tovarni ni bila nikoli sama!... In ob nedeljah!... Pravim Vam, ubijem jo, svojo hčer, kadar pride!...«

Odgovarjali so mu neredno, boječa. Neki mož je rekel, kakor bi govoril sam s seboj:

»Jaz bi jo samo naklestil.«

Drugi je pristavil:

»Otroci dandanašnji... preveč stvarj jih razburja!«

Neka ženska je dejala, ne da bi se razila natančneje:

»Nikdar ni človek dovolj previden, vidite, moj ubogi Mulot, nikoli dovolj!...«

In prišla je noč. Silvija pa ni bilo nazaj.

5. Trnjeva meja.

Del posta in štirinajst dni po Veliki noči sem preživela v kraju, ki se mi zdijo zelo lep. Komaj si upam povedati, kakor pesnik, koga si upam ljubiti. To je Boca. Monotona za tiste, ki se peljejo skozi z lezenico, veličastna, lepa za tiste, ki jo opa-

v stranki sami. Gotove skupine, osobito tiste iz severa so neusmiljeno obsodile strankino medvojno politiko in so ji očitali, da vojske ni zabranila, ampak je ta boj med kapitalističnimi vladami podpirala in žrtvovala nešteto človeških žrtev v tem krivičnem boju. Debata se je začela, se je nadaljevala na shodih in kongresih celo leto in koncem 1919 so se pokazale tri izrazite struje.

Prva, zbrana okoli »Vie ouvriere« je obdržala svojo nacionalistično barvo, zato se je dosledno tudi branila proti očitkom, da bi se bila pregrešila proti statusu druge internacionale. Ona ne vidi nobenega poudarka, da se naj ta mednarodna organizacija razpusti. Svojo resolucijo je formulirala v tem smislu, da naj francoska stranka ostane še v zvezi druge internacionale. Predlagal jo je na kongresu Renaudel.

Sredina je takisto obsojala vojno politiko, ampak krivdo nosijo večinski socialisti v Nemčiji, ki so organizem druge internacionale streljali s tem, da so brezpogojno glasovali za nemške vojne kredite. Ker je s tem ta mednarodna organizacija bila razkrahana, zato je za francosko socialistično stranko sklep, drugo internacionalo zapustiti, gotova stvar. Pa ona se ne strinja tudi v vsem z Ljeningom, ki je hotel sprejeti Francoze v svojo sredo pod pogojem, da nekaj svojih voditeljev izrinejo. Deli jih od njega naziranje o političnem boju, v parlamentarizmu, ministerializmu. Ker ne

eksistira torej več druga internacionala, se mora ustvariti nova, velikanška zveza političnih strank, sindikatov in kooperativ, ki bo svoj program revidirala s tega po naukih, ki so prišli iz Rusije. Z rusko internacionalo se naj uvedejo dogovori, ki bi mogoče enkrat privedli do ujedinenja. Stranka sprejme načelo razrednega boja, a si ohrani v tem boju treznost. S sodelovanjem političnega boja, s sodelovanjem sindikatov in v velikim razmahom kooperativ bo počasi, ne naenkrat sam od sebe postal svet socializiran in delavec svoboden in vladar. V svoji resoluciji na kongresu zahteva: druga internacionala naj preneha, ustanovi naj se nova internacionala, ki bo oplojena z idejami ruske revolucije. Po svojem najogljivejšem zastopniku se imenuje Lonquet-ova resolucija, ali resolucija severa. Glasilo te struje je »L' Humanité«.

Levičarji v stranki, edini z neodvisnimi Nemci, s socialisti Švice in z angleško socialistično stranko hočejo brezpogojno zvezo z Ljeningom, sprejeli so boljševiški program v polnem obsegu.

Druga internacionala je padla kot sramotna žrtev vojske, zato naj s okrene socialisti sedaj na vzohod, kjer je mladi revolucionizem treščil najreakcionarnejšo vladno ob tla in dobil namah vlado v roke in udeležiti komunizem produkcije in komunizem vporabe (konsuma). Levičarji so pristaši takojšnje revolucije, brez vsega političnega boja. To je najkrajša pot, uničiti kapitalizem. Njihova resolucija je bila tretja, zastopal jo je Lioriot. Njih glasilo je »Le marchaut« in »Bon Soir«.

Brez dvoma so tudi nesocialistični krogi zrlji z napetostjo na izid kongresa. Za sedanjo Francijo je tim važnejše, da ve, ali ima v sebi sovražno stranko, ki jo negira, ki jo hoče uničiti na mah z boljševizmom, tim važnejše pravim, ker je trenutno zelo slaba v gospodarskem oziru. Ko je »Confédération général de Travail« (»Osrednja zveza dela«) napovedala splošno stavko železničarjev, je postala napetost še hujša. Danes, po izidu te krize je v Franciji jasno, da je bila ta stavka naročena in organizirana po rusko-nemških navodilih in naj bi imela ta namen, z uknut-

vijo prometa povzročiti katastrofo in tako pripraviti tla za boljševiško revolucijo. Mi vidimo, da tvorijo levičarji, ki so v politični stranki manjšina, večino, a ko jim pristojejo sindikate in vidimo, da so radikalna stremjenja v Strasburgu bila podprta v osrežju dežele s široko razpredeno organizacijo. Debate na kongresu so bile ognjevite in srdite, saj so si bila tudi naziranja tako nasprotujoča. Dne 1. marca so prinesli listi končni rezultat tega velikega boja. Vse tri resolucije so bile stavljene na glasovanje.

Za prvo, da naj obstoji še nadalje II. internacionala, je glasovalo 732, za rekonstrukcijo nove internacionale 3031, za zedinjenje z boljševizmom pa 1621 glasov.

Uspeh strasburškega kongresa je torej ta, da priznava, da je socialistična politika med vojsko falirala, zato pa izstopa iz mednarodne organizacije ki tega ni zabranila. Drugi uspeh je ta, da je zavrnil brezpogojni boljševizem, da ga je s tem tudi obsodil, akoravno s tem ni hotel reči, da ne občuduje ruskega naroda in uspehov njegove revolucije. Bodočnost bo označena torej z reorganizacijo, iskala se bo nova podlaga, na kateri se bodo znašli narodi, da zedinijo svoje moči v boju za proletarijat. In to je tudi že priznanje slabosti. Čim več mednarodnih organizacij bo štel socializem tim bolj bo cepljem, tim slabša bo njegova napadalna moč.

Sedaj je vrsta tudi na drugih deželah, vrsta tudi na socialni demokraciji v Jugoslaviji, da precizira svoje stališče, ali ostane pri stari internacionali ali da gre brezpogojno z Rusijo.

S padcem boljševiškega predloga na kongresu se je končal tudi takoj naslednji dan imponantni štrajk železničarjev s popolnim porazom.

S tem pa ni usahnil globokosegajoči tok idej, ki so podobne onim ruskega boljševizma. Poleg krčevitega strahu pred nemško osveto, ki daje značilen znak francoski politiki, dela tudi strah pred socialno revolucijo oficijelni Franciji preglavice.

Trije Protičevi govori.

Pod naslovom »Naša spoljna i unutrašnja politika« so izšli trije Protičevi govori, ki jih je imel na shodih radikalne stranke v oktobru in novembru 1919, in sicer dva v Belemgradu in enega v Sarajevu. Govorom se pozna, da so vzeti neposredno s shodov in napisani po stenografskih zapiskih. Na sebi nimajo nič težkega in izumetničenega, ampak njihov stil je lahek, popularen, tako da jih lahko bere tudi tisti, ki ni posebno več srbščine.

Ljudsko mnenje o osebah dnevne politike se silno menja; danes kličejo politiko: »Hosana!«, jutri pa: »Križaj gal!« Dokler je obstojal pri nas koncentracijski kabinet (od decembra 1918 do avgusta 1919), ga ni bilo politika, ki bi ne bil štel Protiča med prve moči našega parlamenta, če ga ni naravnost označil za najjačo politično osebnost cele zbornice. Takrat namreč še ni bilo treba resnice popravljati. Volitve so bile še predaleč, zato tudi niso bili boji za ministrska mesta tako hudi.

Danes je to drugače. Stojimo sredi najhujšega političnega boja in tisti, ki pri tem največ trpi, je resnica. Ko je med svetovno vojska za nekaj let potihnil domači politični vihar in so se pristaši posameznih strank malo spoznali od osebe do osebe, ne samo po časopisju, je marsikdo čudno

* Knjiža se dobi v Jugoslovanski knjižnici.

gledal, ko je videl, da je ta in ona iz politike znana osebnost vendar mnogo bolj podobna človeku, nego bi sklepal po pisavi nasprotnega časopisja.

Sedaj gremo zopet v dobo — vsaj tako se zdi — ko bomo glede značaja in tendenc vodilnih oseb od dne do dne bolj napačno poznali. Stvar nas, ki beremo časopise, bo pač ta, da se vedno tega dejstva zavedamo, da namreč iz dnevnega časopisja ne bomo vedno dobili prave slike v vodilnih osebah, ampak se bomo vedno skušali prepričati o vsaki politični osebi bolj direktno, preden izrečemo o njej svojo sodbo — če že mislimo, da jo moramo izreči. Tako neposredno spoznavanje političnih osebnosti je tudi branje njihovih govorov in spisov.

Protičeva preteklost.

Govornik je kakor pisatelj; če hočeš razumeti njegovo delo, moraš kolikor toliko poznati razmere, v katerih se je odigravalo njegovo življenje.

Po privatnih virih smo dobili o Protiču tele podatke: Doma je iz Kruševca in Srbiji iz preproste rodbine. Po dovršeni srednji šoli je študiral v Belemgradu jezikoslovje in je bil na glasu, da je najboljši dijak na visoki šoli. Že takrat je bil precej »radikalnega« mišljenja. Kot neizprašan suplent je vstopil v državno službo, toda vlada ga je radi njegovega političnega mišljenja kmalu odslavila. Nato se je prijavil za proforski izpit. Toda k izpitu ni bil pripuščten s to motivacijo, da visokosolec, ki je dovršil filozofsko fakulteto, s tem še nikakor ni pridobil pravice, da bi delal tudi izpite. Proforski izpit je nekaj, kar zahteva država od svojih uslužbencev, da se prepriča o njihovi znanstveni kvalifikaciji. Ker Protič ni državni uslužbenec, zato pri njem ta preskušnja ni potrebna in se mu tudi ne dovoli.

Ta dogodek je bil morebiti odločilen za celo Protičevo življenje: prestopil je od šole k politiki in začel najprej kot časnikar oster boj proti tedanji vladi.

Protič je izmed prvih pristašev radikalne stranke, ki se je ustanovila l. 1880. Prvotno je bila zelo revolucionarna. V zunanjih politikah se je držala Rusije in je bila tudi radi tega v opoziciji proti Obrenovičem, ki so se naslanjali na Avstrijo. Njen cilj je bilo ujedinenje srbskega naroda, ki je bival v Turčiji in Avstriji. Notranja politika je šla za tem, da se ustvarijo v Srbiji take razmere, da se Srbija privlačna sila za Jugoslovane izven Srbije.

Z umorom kralja Aleksandra radikalna stranka ni bila v nikaki zvezi, saj je bil ta umor mnogo bolj osebnega nego političnega značaja. Pač pa je prišla takrat radikalna stranka kot opozicija proti bivši dinastiji na krmilo. Takoj po umoru je postal Stojan Protič minister — in sicer za notranje zadeve — in od takrat je bil približno desetkrat minister za daljšo ali krajšo dobo, in sicer menda štirikrat notranji minister, štirikrat finančni minister, enkrat vojni minister in sedaj je v drugič predsednik ministrskega sveta.

Brezdvomno je bilo med prvimi početki radikalne stranke tudi nekaj pretiranega revolucionarnega mišljenja. Toda stranka se je naslonila na srbskega kmeta, torej na konservativni element, in temu primerno prikrojila svojo politiko.

O Protiču je znano, da je mož, ki veliko študira, veliko bere in da je posestnik izredno bogate knjižnice. Star bo kakih 62 ali 63 let.

Tako pravijo beligradski viri, ki smo jih mogli o Protiču dobiti.

Odlomki iz Protičevih govorov.

Tu podamo nekaj odstavkov iz njegovih priobčenih zadnjih javnih govorov, ki so značilni za Protiča kot govornika pravtako v formalnem kakor v vsebinskem oziru.

»Dvoje veličanstev.« — Živimo kot bratje!

(Iz govora v Sarajevu, dne 8. novembra 1919, stran 42—44.)

»V narodni državi, dragi bratje in mile sestre, je dvoje veličanstev! Eno veličanstvo je narod, drugo veličanstvo pa kralj.

Obema veličanstvoma se služi po različnih potih in na različne načine, toda i eno i drugo veličanstvo hoče včasih, da se mu laskamo in da se mu ne pove vsakokrat čista resnica.

Prilizovalci so prav slabi svetovalci; ne samo slabi, ampak tudi nevarni.

Mi, radikalna stranka, nismo bili nikdar prilizovalci in nismo nikdar služili niti enemu niti drugemu veličanstvu z laskanjem. Trudili smo se vsakokrat, da mu služimo pošteno in — kolikor je dal Bog — pametno ter se nadejamo, da smo nekaj veljali i pri enem i pri drugem! Naše dosedanje delo, mislim, nam daje pravico, da moremo to reči, in današnji dan ter današnje zborovanje nam to dokazujeta očitvidno.

Mi bomo, dragi bratje in gospoda, tudi odslej hodili po isti poti in služili i enemu i drugemu veličanstvu, pravtako njegovemu veličanstvu narodu kakor njegovemu Veličanstvu kralju, na isti način kakor doslej.

I enemu i drugemu veličanstvu bomo služili pošteno, odkrito in iskreno, povedali mu bomo vsakokrat resnico, gledali bomo pa ra to, da povemo to resnico včasih tudi v mili obliki, ker je resnica pogosto bridka in jo neradi poslušajo. Toda resnica ima to dobro stran, da dobro učinkuje, in mi želimo dobro i enemu i drugemu veličanstvu.

Ker stalno tako delamo, Vas bom prosil za dovoljenje, da povem temu predstavniku veličanstva naroda, ki stoji danes pred menoj, neko resnico, ki bo dobro, da si jo zapomni in upošteva.

Tu v Bosni in Hercegovini ste združeni zastopniki vseh treh ver in vseh treh imen, in moja prva dolžnost kot radikalca in Srbijancu je, da Vas prosim, da se vsi, kolikor je v Vaši moči, složno trudite in brigate, da živite kot bratje in da vse to, kar je nasejal neprijatelj med Vami nesloge v teku dolgih stoletij, polagoma in stopnjama odstranite — vem, da to ne gre na enkrat — da boste zgled ne samo ostalim delom našega naroda, ampak tudi celi Evropi, kako more en narod ene krvi in enega jezika, če tudi ima tri imena in tri vere, lepo bratsko živeti in skupaj delati za svoje blagostanje in svojo srečo.

Od tega bratje, koliko bomo mi znali to stvar bratsko urediti, bo odvisna v mnogem oziru ne samo Vaša sreča in bodočnost tukaj v Bosni in Hercegovini, ampak tudi sreča in bodočnost cele naše lepe kraljevine. (Dalje.)

Iz zasedenega ozemlja.

Klic iz tržaške katorge.

Tri tisoč jih je slovenskih trpinov, ki večinoma niso zakrivilj drugega nego da niso zatajili svojega narodnega prepričanja in ki morajo za to pregreho vseh pregreh zoper italijansko nestrpnost umirati ter trpeti v tržakih kaznilnicah, v »zaduhlih, smradljivih, popolnoma temnih kazematah polnih golazni« kakor to popisuje eden za vse. Pretrpeli so večinoma svoje kazni, a vendar jim odtegujejo še vedno svobodo, očitvidno s satanskim namenom, zastrupiti in spraviti v grob tri tisoč naših dela in življenjaželjnih ljudi. Kdor je imel priložiti biti deležen gostoljubnosti v laškem vojnem ujetništvu, ta si zna napraviti sliko o brezprimernem mojsterstvu Italijanov, s šikanami in nepretrganimi mukami uničiti v kratki dobi tisoče najkrepkejših Slovanov.

Svetohlinski narod, ki je pretakal krokodilove solze, ko so besneli Nemci po belgijskih mestih, prekaša svoje germanske mojstre, svet pa je še vedno zaverovan v zlagano 2000 letno civilizacijo. V pomladnem solncu duhteča zemlja kliče k obdelavanju, tisoče sirot in zapuščenih žen pričakuje s trepetom povratek nedolžnih trpinov, političnih kaznjencev, dežela je pomirjena in nikdo ne kviri javnega reda. Ampak ne, slovensko ljudstvo v zasedenem ozemlju treba ugonobiti po receptu, ki so ga uporabljali Turki v Armeniji. Da, ko se je dogajalo to v daljni, nepoznani Armeniji, takrat so se vzdignili mogočni glasovi vsega civiliziranega sveta in takoj so omahnile krvnikove roke na Bosporu, dandanes, ko si dovoljuje kulturni narod proti ravno tako kulturnemu narodu uporabo taistih zverinskih metod, danes je drugače, t. i. quod licet Jovi non licet bovi.

zujejo, kako živi. Kdor mi oporeka, češ, da je sama ravan, sem mu pripravljena odgovarjati in dokazati, da je ni hujše krivice — mislim krivice napram stvarim. Boca je pravtako malomarna, brez razpoklin; morda je v njej manj dreves nego na morju šolnov; ležeča med griči, ki jo obdajajo v daljavi, daje človeku isti vtis neke čudovite nemirne, drgetajoče in v globinah skrite sile, kamor ne prodre luč, ki se pa večkrat dvigne, prikaže ena površju in javlja v enem valu, v enem trepetu, v refleksi, ki nimajo vse barve, ki jih dojme oko. To vem, ne ker sem sanjala — stare device ne smejo sanjati — ampak proučavala to zgovorno ravan okolu parka moje sestre. Stanujeva na vrhu malega grička, visokega komaj par metrov in po čigar neskončno dolgem, enakomernem in golem pobočju se vleče med njivami le dovozna cesta, ravna in brez vsakega drevja. Na vrhu stoji gradič iz 17. stoletja, nekaj stoji in zid naokolu. Tri kilometre v stran stoji na sličnem griču vas. Gledamo se ne da bi si bili v nadlogo. Pri nas raste edino hrastovo listje, kakor daleč seže oko. Vas je najbližja kopica hiš, najbolj temna, najbolj potisnjena k tlom pod nezmerljivo neba, solnca ali deževja. Če bi zakričali vsi vaščani na enkrat, bi zamrl njihov glas predno bi dospel do druge vasi in veter bi ga udušil v zelenem ali zlategem žitu. Vaščani so, kakor medve, jetniki žitnih polj, otočani malega otoka, zavitega v svilnate valove zelenja, v širno, nemirno

valovje klasja. Jeseni diši zrak dva meseca kakor kruh. To je najbolje, kar imamo. Preveč je dela, da bi imeli drugi, divjaki, slabiči in ljudje, ki iščejo dolgo trajnih senc, čas, da se privadijo. Toda vse, kar seje kmet z roko ali strojem, oves, rž, detelja lucrna, pšenica, vse daje svoj vonj vetru, ki veje, zlasti pa pšenica, ki je viser Boce.

Vendar vem za eno grmovje, za eno samo. Leži nekako sredi pobočja, ki se dviga proti vasi; dolgo je kakih sto metrov; gosto je, neenako, s svojim belim cvetjem, ki se odpira in umira predno je poglano listje, s svojimi kosi, ki nimajo na večer drugega zavetišča, s svojimi poljedelci, ki iščejo počitka v njegovi senc, s potepuhi, ki se skrivajo v njem in včasih s svojimi zaljubljenimi pavi edini znak proste narave. To je živa trnjeva meja, zadnji ostanek, zadnja sled onih časov, ko so bile meje med parcelami podobne trdnjavam.

Nekoč je bilo pri nas dekle, ki ji je bilo ime gospodična Brigita, in ki je imela nalogo, da je učila pisati, vodila na izprehod, nadzorovala troje sestričnih otrok. Ali je imela še kak priimek, razum tega imena? Dolgo nisem izvedela tega. Imeli smo jo radi, kar ni nekaj navadnega in ona nas tudi, kar je nekaj redkega. Jokati je nisem videla nikdar. Rekla sem si: »Dekletce je le sreči tu dobro zavarovano proti življenju, kajti ona je nedolžna in bi šla na limanice lepih besedi prvemu pustolovcu, ki bi ji prišel naproti: ubožica, preveč je učena.

preveč shakespearejanska, preveč lamartinijska, ki prerada bere, in ki bi bila čisto nesposobna gospodinja. K sreči jo brško žito varuje pred možikimi.« — Moja sestra je bila o tem istega mnenja. Toda duše vidimo dobro le v viharju, v sijaju bliska. Med nami pa je bilo vreme nespremenljivo. Gospodična Brigita je bila drobna, vitka, elegantna, čisto plava in imela je modre oči z velikimi trepalnicami, kakor jih imajo voščene punčice. Priporočili so nam jo bili, hvaleč njeno »distinction«. Res, privadila se je svetu z redko dovršenostjo in večkrat sem se vpraševala, če je na njej kaj znakov, ki bi izdajali njen izvor iz naroda. Našla sem le redke in prav lahke znake. Ob nedeljah popoldne je bila prosta in skoro vedno smo jo videli, kako je ubrala pot proti vasi, s knjigo v roki. Rekli smo si: »Gospodična je župljanka, kakor je ni v celi Bocji; nikdar ne zamudi litanij.«

Neke nedelje sem stopila v sobo gospodične Brigitte in šla proti oknu, kjer smo na balkonu sušili fotografije. Gredeč mimo nize, sem opazila odprto pisalno podlogo, in na belem, velikem listu štiri vrste moške pisave učiteljice, štiri vrste, napisane očitvidno pred kratkem, in v prvi je bilo pisano — prebrala sem proti svoji volji — »Da, dragi moj Filip...« Misliha sem, da je moja dolžnost, do nadaljnjem: »v nedeljo, pri meji, kakor po navadi.«

Kakor po navadi!

(Dalje.)

Tri tisoč jih je samo v Trstu, ki umirajo lakote, nevedoč niti prav, zakaj in čemu in naša slovenska javnost se niti ne gane. Preotopeli smo v petletnem klanju, tako da ne razločujemo več niti glasu uklejnjenega brata od glasu drugih nesrečnikov. Ne gospodarski, ne politični in zemljepisni razlogi ne vplivajo več na razsodnost deliteljev sveta. Pokažimo rajši kulturni Evropi brezmejno sovraštvo Italijanov do nas, pokažimo na legije izstradanih žrtev, ki umirajo žive zazidane v tržaških temnicah in zbičajno javno vest, morda se zgane še v kakšnem srcu senca človeštva. In če ne, tedaj je upravičena najvišja sveta jeza in sveto njeno načelo: zob za zob.

Živilske izkaznice.

LDU Trst, 6. marca. Agenzia Stefani poroča iz Rima: »Uradni list« objavlja tale krajevni odlok, s katerim se ureja proizvajanje in poraba živil: Vse občine v kraljestvu in vse ozemlje, vstevši premirno zono, so obvezane na uvedbo živilskih izkaznic za kruh, testenine, riž, koruzno moko, janeževo olje, maslo, sir in sladkor. Občine morajo poskrbeti, da se uvedejo izkaznice do 1. aprila.

Italijanski general na koroški fronti.

LDU št. Vid ob Glini, 8. marca. (Dun KU) Politični odsek deželne vlade poroča: General pehote Caviglia, poveljnik italijanskih čet na jugoslovenski fronti ter poveljujoči general pri vrhovnem poveljstvu italijanskih sil v Julijski Benečiji, je davi dospel v Beljak, da pregleda koroško fronto.

Jadransko vprašanje.

Nova Wilsonova nota.

LDU Pariz, 8. marca. (Dun KU) — Brezlično.) Nova nota predsednika Wilsona v jadransko vprašanje je dospela v soboto na Quay d'Orsay. Kakor javljajo francoski listi, je nota v svoji obliki zmernejša. Predsednik si čestita na priskrbenem duhu, ki preveva zadnje poslanice zaveznikov, vztraja pa na svojem stališču in glede Reke in glede Albanije. Glede te dežele vztraja na svojem memorandumu z dne 9. decembra.

LDU Washington, 7. marca. (Dun KU.) Reuterjev urad poroča: V svojem odgovoru na zadnje Lloyd Georgevo in Millardovo noto glede jadranskega vprašanja noče Wilson pritrditi temu, da bi se umaknil memorandum od 9. decembra ter pravi: Zedinjene države bi mogle samo tedaj odobravati način, kako bi se izvedla londonska pogodba, ako bi bile prepričane, da so pogoji za mirovno pogodbo po svoji naravi sprejemljivi in da ne ogrožajo miru v južnovzhodni Evropi. Ako bi se Italija in Jugoslavija odrekli vmesni državi in poverili suvereniteto na Reki zvezni narodov in pri tem niti Italija, niti Jugoslavija ne bi izvrševali kontrole v mestu, bi Zedinjene države pritrdile pogodbi med Italijo in Jugoslavijo glede skupnih mej.

Mirovni posvet.

LDU Pariz, dne 7. marca. (Dun KU — Agence Havas.) Svet veleposlanikov je včeraj razmotril noto nemškega delegata von Goeperta glede določb versailleske mirovne pogodbe. Svet je sprejel besedilo odgovora na nemško noto, ki predlaga, urediti diplomatsko zaščito v pokrajinah, kjer se bo glasovalo. Svet veleposlanikov vztraja na svoji prejšnji odločitvi, da se zaščita poveri oni državi, ki predseduje v komisiji za izvedbo glasovanja.

Vojni krivci.

LDU Rotterdam, 6. marca. (Dun KU — Wolff.) Po listu »Nieuwe Rotterdamse Courant« poroča »Daily Mail«, da bodo zavezniki dovolili Avstriji, Bolgarski in Madžarski, da te države same sodijo svoje vojne zločince. Edino Turčija mora izročiti svoje krivce zveznikom. Ententne države vzdržujejo svojo zahtevo, da mora Nemčija izročiti Enverja pašo, ako se nahaja v Nemčiji.

Amerika.

Wilson proti turškemu Carigradu.

LDU Washington, 8. marca. (Dun KU. Brezlično.) »Newyork World« poroča, da se je predsednik Wilson v zadnji notii izrekel proti temu, da bi ostali Turki v Carigradu.

Pridrček k mirovni pogodbi.

LDU Washington, 7. marca. (Dun KU.) Reuterjev urad poroča: Senat je ponovno s 46 glasovi proti 25 glasovom sprejel pridrček k mirovni pogodbi, po katerem se Zedinjene države branijo sprevajati za stroške zveze narodov, ne da bi kongres to poprej odobril.

Češka.

Rektor nemškega vseučilišča Masaryku.

LDU Praga, 7. marca. (Dun KU) Nemški listi objavljajo danes besedilo nagovora, ki ga je imel rektor nemškega vse-

učilišča prof. dr. Naegla na predsednika dr. Masaryka. Rektor je naglašal, da se nemški narod čuti prikrajšanega vsled novega zakona o vseučiliščih. Ta zakon jemlje Nemcem v Pragi staro učilišče kulture, znanosti in umetnosti. Zaupamo, je sklenil rektor svoj govor, da boste Vi, gospod predsednik, vedno ostali dalekoviden in pravičen zagovornik in branitelj naših interesov.

Mažarska.

Horty — guverner Mažarske.

Na Mažarskem je vzplamtel pod novo vlado stari zloglasni mažarski nacionalizem v podvojeni meri. Kakšne cilje da zasleduje ta novi politični tok na Mažarskem, se da sklepati iz dejstva, da je postal guverner Mažarski vrhovni poveljnik Horty. Horty je bil kot admiral pri avstro-ogrski mornarici znan kot zagrižen sovražnik Slovanov in velik okrutnež. Na nekem zborovanju je dejal Horty: »Na Mažarskem ni mesta za noben drugi pokret kakor samo za narodno-mažarski. In naj si vsakdo zapomni: Vsakemu drugemu gibanju hočem zaviti vrat, vdušiti je hočem v krvi.« Po celi Mažarski se vodi silna propaganda za osvojitve pokrajin, ki jih je Mažarska izgubila. Vojaki in civilisti nosijo vsi narodne znake in gorje mu, kdor bi se ne pridružil mažarskemu norenju. Ječe so sicer polne, pa za trezno mislečo politike se še vedno dobijo prostori. Kam bo dovedlo to gibanje na Mažarskem, danes še ni mogoče presoditi. Sosedne države so na morebitna pustolovstva Mažarov vsekako pripravljene in, zdi se da bodo v slučaju zoper njo nastopile složno.

Nemčija.

Demonstracije v Monakovem.

LDU Monako, 8. marca. (Dun KU.) Južnonemški korespondenčni urad poroča: Včeraj so se vršile v Monakovem demonstracije proti izkoriščanju prebivalstva po tihotapcih, verižnikih in Judih. Demonstranti so hoteli kakorati pred ministrstvo za notranje stvari, ker so očitali ministru in županu, da ne nastopata dovolj odločno zoper inozemce, toda vojaki in redarji so jih razgnali. Šele ko je minister izjavil, da bo po možnosti podpiral zahtevo meščanov in je obljubil, da bo prepovedal priseljavanje inozemcem, zlasti vzhodnim Judom in izgnal vse Jude, ki so se naselili po 1918. letu, se je množica razkropila.

Ugotovitev.

Z ozirom na odgovor načelstva JDS na moje vabilo k sodelovanju v novi deželni vladi ter tozadevno poročilo v »Slovenskem Narodu« z dne 4. marca t. l. ugotavljam to-le:

a) Sistiral sem dve naredbi prejšnjega predsednika g. dr. Žerjava, s katerima se izpreminja statut Kranjske deželne banke (to sta naredbi z dne 10. februarja 1920, št. 94, Ur. l. št. 21 ter 15. februarja 1920, št. 118, Ur. l. št. 25), nisem jih pa razveljavil; hkrati sem tudi s prvonavedeno naredbo imenovalnega predsednika direktorija Kranjske deželne banke odvezal njegovih funkcij — vse to radi tega, ker ima o ureditvi deželne banke končnojavno sklepate le celokupna vlada. S sistiranjem navedenih naredb se bodoči odločitvi celokupne vlade v nobenem oziru ni prejudiciralo, pač pa se je preprečil eventualni prejudic, ki bi se bil znal narediti na seji novega kuratorija, ki se je imela vršiti istega dne. Radi tega je bil moj ukrep stvarno utemeljen in neodločljiv.

b) Z dopisom na g. dr. Trillerja od istega dne sem se poslužil samo nadzorovalne pravice nad poslovanjem kuratorja za oskrbovanje in likvidacijo imovine bivše vojvodine Kranjske in to v isti meri, ki se mi je v trenutku prevzeta vladnih poslov začasno umestna zdela.

c) Načelnika gospodarske komisije g. dr. Pestotnika sem razrešil, ker se mi je poročalo, da je uprav zadnje dni v nenavadnem obsegu oddajal demobilizacijski material brez poprejšnjih tozadavnih sklepov gospodarske komisije. Kakor se je sedaj dognalo, je g. dr. Pestotnik v času od 15. do 26. februarja t. l. nakazal materiala za 337.479 K 55 vin., med tem za 163.219 K neopravičeno brez dovoljenja gospodarske komisije. Nadaljevanje takega postopanja seveda nisem smel trpeti niti eno uro. Zato je bila razrešitev g. dr. Pestotnika tudi stvarno upravičena in nujna. G. inž. Rueha nisem imenoval za načelnika gospodarske komisije, marveč sem ga samo pooblastil, da prevzame posle od g. dr. Pestotnika. Za načelnika pa je imenovan g. stavbenik Ivan Ogrin.

d) Glede občin pojasnujem, da sem si dal sestaviti tabelo, iz katere so razvidne vse spremembe, ki so se izvršile za časa predsedovanja g. dr. Žer-

java v občinski upravi. Eventualno revizijo sem pa pridržal poverjeniku za notranje zadeve, v čigar resort to spada.

Dr. Breje I. r.,
predsednik dež. vlade za Sloventjo.

Politične novice.

+ Točna označba! Na zadnji seji narodnega predstavništva je vzbudilo bučno veselost izjava demokratskega poslanca Angelinoviča, da politične stranke niso izbirčne v uporabi sredstev. Klici: Demokratska stranka!

+ Sudbonosni dnevi. Demokratski posl. Agatonovič je dejal v svojem govoru v narodnem predstavništvu, da so sedaj za državo »sudbonosni dnevi.« Kljub temu je dalje obstruiral. Poslanec Pečič je prosil predsednika, da mu omogoči govoriti, ker vsled vpitja lastnih pristašev ni mogel govoriti. Izven strank stoječi poslanec Žnjevič je med živahnim odobravanjem zbornice pošteno okrtal demokrate, ker v teh sudbonosnih dnevih ubijajo ugled parlamenta. Opozicijska taktika demokratov se sploh popolnoma razločuje od taktike sedanjih vladnih skupin v času, ko so bile v opoziciji. Prejšnja opozicija je dajala v parlamentu več glasov, kakor bi bilo potrebno za sklepčnost zbornice, ako bi bili Pribičevičevi strankarji izpolnjevali dolžnosti vladne stranke; bila je pa tudi vedno dostojna in lojalna. Sedanji opozicionalci pa prihajajo v zbornico samo razgrajati, potem pa beže do zadnjega iz zbornice, ko pride do glasovanja. Vrhtega njihovih govorniki surovo napadajo posamezne politike iz vladnih skupin. V zmerjanju in psovanju se naravnost kosajo.

+ Liberalna laž. LDU Ljubljana, 8. marca. Z ozirom na očitke v »Domovini« z dne 5. marca t. l. češ, da si predsednik deželne vlade za Slovenijo lasti pravice prestolonaslednika-regenta in da je kar sam imenoval dr. Gosarja za poverjenika, se uradno regentavlja, da si predsednik ni lastil ne regentovih pravic in da ni imenoval dr. Gosarja za poverjenika, temveč da je poveril vodstvo poverjeništvu za socialno skrbstvo gosp. dr. Gosarju potem, ko je gosp. Milan Jaklič podal demisijsko. To je storil predvsem zato, ker je g. M. Jaklič bolan in ne more prihajati v urad ter ne more obdržati začasnega vodstva poverjeništvu.

+ Poglavje o sekvestrih še ni končano. O sekvestrih zlahte Lovrenčič bomo še govorili, kakor tudi o drugih. Kakor čujemo, je bil imenovan za sekvestra nad Meinlovim podjetjem svak poverjenika za trgovino in obrt dr. Marna. Treba bo tedaj v teh stvareh še nekaj pojasnil.

Kako conil dr. Žerjav kmeta.

»Domovina« trdi, da je minister Roškar uvedel mesto srbo-hrvatsko-slovenskega jezika kot uradni jezik — nemščino... Večje narodne sramote in večje ga škandala SLS skoraj ni mogla napraviti, kot da je postavila bivšega hlapca in jugoslovanskega analfabeta za poslanca. Trditvi, da je minister Roškar upeljal nemški uradni jezik, se mora smejati vsak misleči človek, izvzemši morda dr. Kukovca. Toda nekaj je bolj važno. Domišljav liberalce, čigar edina zasluga je vrsta avstrijskih odlikovanj, ki si jih je zaslužil v boju za avstrijski prestol, si drzne očitali slovenskemu ministru — kmetu, da je analfabet! Ta človek, čigar edina »duševna zmožnost je surovost, zmerja ministra Roškarja za »bivšim hlapcem!« Vse gnile globine liberalne duše se odprejo v tem stavku pred nami. Napihnjeni in vase zaljubljeni liberalce zaničuje kmetstvo delo, zaničuje cel kmetški stan in imenuje enega najboljših inteligentnih slovenskih kmetov — analfabeta in hlapca. Dr. Žerjav je osebno odgovoren za te surovosti; odgovorni so zanje tudi samostojni liberalci, ki jih je dr. Žerjav na vse kriplje podpiral. Z dr. Žerjavom in njegovimi zavezniki bo za take žalitve obračunal cel kmetški stan.

Iz zbirke socialistov z izvoznici.

Mitroviška »Srbija« piše: »Demokratska vlada je 19. februarja predala funkcije novi vladi, a 21. februarja je dal poverjenik bivše vlade v ministrstvu za prehrano, žalostni socialist in profesor Divac, židov Neumannu iz Čakovca izvoznico za 6 vagonov žita, ki bi jih morala dobaviti tvrdka Mesarovič in Rössler v Mitrovici. To se je zgodilo dva dni potem, ko je podal ostavko! Tudi v tej stvari zahtevamo najstrožjo preiskavo.« Dokler so se socialni demokratje bavili samo z izvozom in uvozom marksizma, ni bilo nevarnosti za državo. Sedaj pa, ko se zanimajo za izvoznice za žito in mast, je nevarnost večja. O tem bodo vedeli komunisti precej povedati...

+ Shod samostojnih kmetov v Kostanjevici je bil napovedan za nedeljo 29. februarja. In prišli so 4 agitatorji: Urek, Mermolja, Skalicky, Vedernjak ter se pridružili kostanjeviškemu gospodu »kmetu«

Bučarju, da zavzamejo kostanjeviško okolico, saj mesto že itak imajo. Bilo je nekdanje liberalno gnezdo. Lani je čez noč postalo »demokratsko«. Letos pa ni v Kostanjevici menda nobenega liberalca, nobenega naprednjaka in nobenega demokrata več. Kazun nekaterih »neumnih klerikalcev« in »podrepnikov« je vse od kraja »samostojni kmet«. Naj bo mesar ali gostilničar, prekupčevalec, vojni dobičkar, klopčar, mizar, čevljar, celo dimnikar in uradnik, vse je »kmet«. Tako se je starodavno mestce v pol leta izpremenilo v malenkostno kmetstvo vas. Najbolj kmetški pa so tisti, ki se iz kmetkega ljudstva pri vsaki priliki norčujejo. »Ti ne razumeš, tepec, molči!«. »Spravi se domov v hribe, če ni zate!«... S takimi in še večjimi ljubeznivostmi so strahovali liberalni priganjaci vsakega, kdor je pokazal nejevoljo nad hinavsko zaviti govori. Agitacija za shod je bila vsiljiva in bahaška. Mestni odbor je zahteval, da se morajo izobesiti zastave. Ustregli so mu le najboljši navdušeni liberalci in s tem pokazali, da stranka seveda ni liberalna. Zbrali so iz cele krške doline vse, kar je le količikaj liberalnega, največ iz šentjernejske strani, pa tudi iz Krškega se je pripeljalo nekaj uradnikov. Že cel teden prej so grozili, da bo pobit vsak, kdor se bo kaj oglasil nasproti. In res so prišli nekateri z orožjem, drugi pa s harmoniko in z nekaj ženskami, ki so bile kakor maškare. Govorniki so po svoji navadi trdili, da niso liberalci, pač pa kmetje, a roke so pridno skrivali v žepe, da se ne bi preveč zapazilo, koliko kmetških žuljev jim manjka. — Šli smo jih tudi pristaši Kmetke Zveze poslušat. Ponavljali so nekatere zahteve kmetkega ljudstva, kar pa je zdavnaj storila K. Z. v polnejši meri. Ko so videli, da jih pustimo v miru, naj povedo, kar znajo, so postali bolj predrzni in so pokazali svoje liberalne rozičke. Udrihali so z lažmi na Ljudski stranki, po Kmetki Zvezi, po »Domoljubu«, po duhovnikih, a ponavljali, da vero in duhovnike spoštujejo. Zlasti Bučar se je odlikoval v zabavljanju. O grehah in krivicah demokratske strahovlade pa niso zinili besedice. Dokaz, da so popolnoma zadovoljni z žalostnim stanjem, v katero je celo državo spravila liberalna vlada. Bučar je bral celo vrsto starih in par novih resolucij. Med temi pa ni bilo nobene za volilno pravico kmetških žensk in nobene za davek na vojne dobičke. Ti ptiči že vedo, zakaj se ravno teh reči tako bojijo. Zaključek shoda je bilo pijančevanje, kričanje in ples po gostilnah in celo po cesti — in to na kvaterno nedeljo v postu!

+ Našli so se. Predsedstvo »Češke svobodne misli«, odbor »evangeljske češkoslovske cerkve« in vodstvo najnovejše »češkoslovske cerkve« so izdali skupen proglas na češki narod, katerega jedro so stavki: »Proč s katolicizmom! Vsak naj prizna tudi nazunan, kaj si v notranjosti in če ne veruješ rimsko-katoliško, izstopi iz te cerkve, ki jo s tem, da si njen četudi le formalni ud, vsestransko podpiraš in priglasi se tja, kamor spadaš po svojem prepričanju in čuvstvanju! Potem, ko smo prelomili z Avstrijo, naj sledi prelom z Rimom!« — »Narodna cerkev«, ta ljubljeni neboljgjenček naših liberalcev, se je zvezala z najbolj surovo in brutalno protiversko organizacijo. V očeh vseh resnih ljudi, ki vedo, da je religija najmočnejši motor kulture, je s tem činom usoda »narodne cerkve« zapečatena.

Oklic.

Odcepitev od Slovencev in mažarsko gospodarstvo je zapustilo nam Prekmurcem žalostne kulturne posledice. Ljudske šole, ki bi morale dati našemu prirostemu ljudstvu za življenje potrebno izobrazbo, so služile izključno pomažarjevanju. Po naših šolah so bili nastavljeni učitelji, tudi Mažari, ki niso razumeli in se niso hoteli učiti »našega lesenega jezika«. Več let je zgubil otrok v šoli, preden sta se začela z učiteljem, vsaj nekoliko razumevati (seveda mažarsko). Posledica tega pa je bila, da je otrok od ljudskošolske izobrazbe imel zelo malo, da ne rečemo nič.

Telega nedostatka pa izven šole ni bilo mogoče nadomestiti. Na mažarsko književnost se nismo mogli nasloniti, ker nam je bila strupena in nerazumljiva, od slovenske književnosti smo bili pa strogo ločeni. Če smo hoteli brati slovenske knjige, smo jih morali vtihotapiti, časnike smo dobili pa le po milosti poštnih uradnikov, Mažarov. Razume se, da smo Prekmurci v kulturnem oziru silno zaostali.

Da bomo sedaj, ko smo polit. osvobojeni, si sami opomogli v tem oziru, je malo upanja. Izobraževalna društva bi odpomogla tej duševni bedi, toda ta so nemogoča brez knjižnic. Naše ljudstvo nima knjig, da bi jih dalo v knjižnice, ki bi bile javen duševen kapital; na novo jih ne more nabaviti v tej dragini, posebno ne, ker je gospodarstvo izmognano od grofov in židov, ki so imeli v posesti naša polja in trgovino ter so bili kot propagatorji mažarstva povsod protežirani. Ali naj čakamo, dokler si gospodarstvo odpremo in šele takrat za-

čnemu z izobraževalnim delom? — Ne, tudi teh spon se moramo rešiti!

Prekmurški dijaki čutimo dolžnost, da s pomočjo slovenskega naroda in s pomočjo slovenskega razumnštva v Prekmurju, začnemo to delo. Nam bo najlažje, ker poznamo dušo in srce našega ljudstva, saj smo iz njega prišli, z njim smo hodili trnjevo pot robstva. Prosimo torej vsako slovensko družino, vsakega razumnika, vsa izobraževalna društva in vse druge prosvetne ustanove, da darujejo knjige za Prekmurce. Knjige, ki jih nikdo, ali redko kdo bere, so mrtev duševni zaklad. Od tega mrtvega zaklada vas prosimo, vsaj skromen del.

Nabiranje naj blagovolijo prevzeti prosvetna društva, kjer ni teh, pa č. g. duhovniki, g. učitelji ali kdo drugi.

Imena nabiralcev in število poslanih knjig ter kraj darovalcev bomo objavili v prekmurškem listu »Novine«.

Darovi naj se blagovolijo poslati na naslov: »Prekmurška knjižnica«, Ljubljana, Tabor 12, kjer prevzamemo prekmurški dijaki nadaljnje delo.

V enake svrhe nabirajo knjige tudi prekmurški dijaki v Veržeju (p. Križevci pri Lutomeru).

Pomožna akcija za ustanavljanje knjižnic v Prekmurju.

Dnevne novice.

— **Nj. Vis. regent Aleksander obišče Zagreb.** »Narodno Djelo« v Zagrebu poroča 4. t. m.: Predvčeraj je Nj. V. regent izjavil ministru g. Ivici Kovačeviću, ki je bil v avdijenci, da bo obiskal Zagreb v najkrajšem času.

— **Rok za zamenjavanje kronskih bankovcev razun za tisočake,** ki se morajo zamenjati do vstetega 15. t. m., se podaljša, in sicer za bankovce po 100 K do vstetega 15. aprila t. l. Za druge vrste bankovcev se bo podaljšani rok pozneje objavil.

— **Umrli je na Krvaškem vrhu pri Semiču dne 6. marca Anton Plut,** ki je izveščal in požrtvovalno vodil godbo izobraževalnega društva. Bil je žrtev vojske.

— **Koncert.** Slovenski umetnik, koncertni virtuoz Anton Trost z Dunaja priredi s svojo soprogo gospo Claire Fiedler-Trost dne 20. t. m. v Ljubljani in 21. t. m. v Kranju svoj koncert z zanimivim sporedom. Umetnika bodeta nastopala posamezno in skupno. Predprodaja vstopnic v trafiki v Prešernovi ulici. (k)

— **Pevsko društvo na Doleh pri Litiji,** čigar ustanovni občni zbor se je vršil meseca januarja, kaže viden napredek. Razen pevskih vaj ob nedeljah popoldne, se goji dvakrat na teden tudi teoretičen pouk. Kar se tiče drugega izobraževalnega dela tega društva: čitalnica, predavanja, se še primerno razmeram dokaj ugodno razvija. Fantje, le naprej!

— **Delavski shod v Trzliču.** V nedeljo se je vršil v Trzliču številno obiskan shod v veliki dvorani društvenega doma. Ustanovila se je »Delavska zveza« in izvoljen prvi odbor. Z veliko napetostjo so zborovalci sledili poročilom govornikov, ki so razpravljali o političnem položaju in delavskih zahtevah. Zbor je z živahnim odobravanjem sprejel več resolucij glede paritetnih komisij, mezdnih bojev in boja proti verižništvu. Delavno ljudstvo se giblje in se tem trdneje oklepa krščanske demokracije, čimbolj se razgrinja nepoštenost in teror socialnih demokratov pred njegovimi očmi.

— **Gospode v zasedenem ozemlju,** ki jim pošiljamo »Slovenca«, prosimo, da nam kratko po dopisnici sporoče, ali prejemaajo časopis redno ali ne. Tozadevno izjavo prosimo tudi radi tega, da moremo z listom postreči tudi drugim.

— **Zahvala.** Gospod Franc Štupica, veletrgovec v Ljubljani in posestnik na Viru je ob priliki 25 letnice obstoja svoje tvrde daroval znatno svoto za reveže občine Vir. Podpisano županstvo se velikodušno dobrotniku v imenu revežev iskreno zahvaljuje. Županstvo občine Vir.

— **Prošnja.** Odbor Rdečega križa na Jesenicah (Gorenjsko) nadejal si je nalogo, da pogosti vse ujetnike, ki se vračajo preko Jesenic v svojo novo domovino, primanjkuje mu pa denarnih sredstev za to človekoljubno delo, vsled tega se obrača tem potom na vsa blaga srca širom naše domovine, posebno pa na županske in župnijske urade, kakor tudi na vsa slovenska društva in posameznike za denarna sredstva. Vsak najmanjši znesek se hvaležno sprejme. — Odbor.

— **Podpore beguncem.** Urad za zaščito beguncev javlja: Na mnogobrojna vprašanja in prošnje se naznanja, da se je po dolgem prizadevanju slednjič posrečilo, dobiti večjo, vendar omejeno svoto na razpolago za begunske podpore. Urad za zaščito beguncev je denar takoj razdelil med okrajna glavarstva ter jim naročil, da izplačajo vsem beguncem, ki so dosedaj vživali begunsko podporo in katerim ni bila pravomočno odtegnjena, zaostalo podporo za en mesec. Veliko je pa beguncev, ki želijo v najkraj-

šem času vrniti se domov v zasedeno ozemlje, da bi zamogli še letošnjo pomlad po dolgih mukopolnih letih begunstva zopet obdelati svoja zemljišča in popraviti razrušene domove ter tako položili temelje novemu življenju in lastni zemlji. Marsikoga ovira pri tem dejstvo, da ne razpolaga z nikakimi denarnimi sredstvi in da si ne more nakupiti niti najnujnejših živil in potrebin. Da se omogoči oziroma olajša takim beguncem povratek, da se jim tudi omogoči nabava semenja za prvo setev, je urad za zaščito beguncev naročil okrajnim glavarstvom, da naj izplačajo vsem onim beguncem, ki se vrnejo do 31. marca t. l. poleg zaostale begunske podpore do dneva vrnitve še podporo za nadaljnih 60 dni, onim pa, ki se vrnejo do konca aprila t. l. podporo za nadaljnih 30 dni. Okrajna glavarstva smejo tudi v obziru vrednih slučajih izdati še pred vrnitvijo cele begunske družine enemu njenemu članu priporočilo za enkratno brezplačno vožnjo v domovno zaveznica demokratska »Politika«. Tja se obrnite!

— **Velik požar v Radovljici.** Včeraj dopoldne je Predtrgom pri Radovljici izbruhnil velik požar, ki je upepelil 8 hiš z vsemi gospodarskimi poslojji. Gasit so prihiteli požarne brambe od blizu in daleč, iz Trzliča, Kranja in drugod. Tudi ljudstvo v vseh krajih Gorenjske je hitelo v Radovljico pomagat. Kako je ogenj nastal, ni še znano.

— **Iz Matene se nam poroča:** Dne 4. t. m. dopoldne je izbruhnil požar v gospodarskem poslojju Antona Jankoviča v Mateni, obč. Iška Loka, ter uničil vse gospodarsko poslopje, živež za ljudi, krmo za živino, gospodarsko orodje in poljedelske stroje. Škoda je ogromna in je krita z malo zavarovalnino. Na lice mesta so prihiteli požarna društva iz Iga, Tomišlja in Iške Loke, katerim se je posrečilo z neutrudljivim delovanjem omejiti požar, oziroma ubraniti razširjenje požara na sosednja poslopja. Pogorelec je invalid in se nahaja sedaj vsled požara v veliki bedi. Požar so povzročili otroci v njegovi odsotnosti. — Dobra srca se vabijo, da prihite nesrečnemu materijelno na pomoč.

— **Požar v Kotredežu.** Velik požar je uničil te dni cerkveno hišo v Kotredežu; škoda je 60.000 kron, cerkovniku Franceu Krežetu je požar povzročil 1300 kron škoda. Posestniku Posata je pa uničil požar hišo in kozolec in ima 130.000 kron škoda. Gospodar ni doma in ima posestvo v najemu; njegovemu najemniku Jožetu Cestniku je povzročil požar 13.000 K škoda. Požar je nastal, ker v bližnjem gozdu sekajo drvarji smreke in kurijo z vejami; iskre je zanesel vihar na streho cerkvene hiše, kar je povzročilo požar.

— **Tobačna trafika v Rogaški Slatini št. 10** je do 30. sušca 1920 potom javnega natečaja razpisana. Enoletni kosmati dobiček je znašal 4659 K 45 v. Položiti se mora, predno se ponudba izroči, 450 K jamščine.

— **Obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani** nam pošilja: V »Zagrebačkih Novinah« dne 29. februarja 1920 je »Jugoslovanski Lloyd« prinesel poročilo o prometu na jugoslovanskih železnicah in carini. V temu poročilu podtika Slovincem pri južni železnici, obratno ravnateljstvo Ljubljana »stanovito zavist« in pa stremljenje, da hoče obratno ravnateljstvo Ljubljana z ocarinjenjem vsega uvoznega blaga v Mariboru in Ljubljani oškodovati interese mesta Zagreb in Banovine. Ni nam potreba posebej povdarjati, da južna železnica nikakor neče monopolizirati prometa in sebe postavljati v prvo vrsto, ampak je stremela po prevratu samo za tem, da kolikor mogoče pomaga pri monopoliziranju našega prometnega vprašanja. Že v urejenih razmerah je v vseh državah bilo nujno potrebno in predpogoji, da so bile velike carinarne v velikih prometnih središčih ob meji in ne v notranjosti države. Ta potreba je pri danih mizernih prometnih razmerah vsled pomanjkanja premoaga, materijala in skrajno slabega stanja vozil, toliko večja, radi tega je obratno ravnateljstvo predlagalo nujno zgraditi velika carinska skladišča, a jih država dosedaj iz nam neznanih vzrokov ni vzela niti v pretres. Zakaj bi bil potem hrvatski del države in predvsem Zagreb oškodovan, nam ni razumljivo. Pred vojno se je carinsko blago, ki je prihajalo preko Reke v Zagreb, vendar zacarinilo 90 % na Reki. Da sedanji carinski postopek zelo ovira promet, je znano, in je v tej zadevi podvezelo obratno ravnateljstvo pri vseh merodajnih faktorjih v nebroj prošnjah in vlogah svoje stališče. Čudimo se, da se trgovski list, ki hoče veljati za povsem merodajnega v gospodarskem oziru, postavlja na tako stališče. Boljše bi bilo, da pritisne na merodajne državne faktorje, da zgradijo ti ali pa uvozne velefirme carinska skladišča. In če pridejo v Reko, Ljubljano, Maribor ali Subotico, Veliki Bečkerek ali kam drugam, s tem ne bodo oškodovani interesi Hrvatske in Zagreba, pač pa mogoče prekržani računi nekaterih zagrebških veletrgovcev, spekulantov. Obratno ravnateljstvo nima prav nobenega interesa oz. dobička, pač pa s carinskimi skladišči in sedanjim ca-

rinskim postopkom ogromne prometne težkoče in vsled dolgega stanja vozov posameznih postajah in vsled tega neizogibnih tatvin direktno škodo. Z največjim veseljem pozdravljamo vsak korak k zbolšanju teh razmer in se nikakor nečemo vtikati v državne posle s stremiljenjem, gospodarsko kak daj ali pokrajino našega kraljevstva oškodovati ali zapostavljati. Vsled tega smo uverjeni, da bodo taki neosnovani napadi s strani gospodarskih korporacij in listov nehali.

— **Bakteriološka izobrazba zdravnikov.** Kakor je ministrstvo narodnega zdravja sporočilo, namerava vodja prevrejenega bakteriološkega laboratorija v Zagrebu dr. Gutschy prevzeti 3 do 4 zdravnike, da se izobrazijo v bakteriologiji. Ostati bi morali vsaj 6 mesecev na zavodu. Zdravniki dobe plačo in dnevnice iz kredita za odvracanje epidemijskih bolezni in sicer najmanj 2000 K mesečno. Slovenski zdravniki, ki bi se hoteli izpopolniti v bakteriologiji, naj se takoj javijo Zdravstvenemu odseku za Slovenijo in Istro v Ljubljani.

— **Iz neodrešene domovine.** V Logatcu so pričeli Italijani zdaj pobirati popotnikom, kateri se vozijo v Jugoslavijo, riž in druge reči, katere so pustili prejšnje čase brez vsake ovire do 10 kg uvažati v Jugoslavijo. Pravijo: saj Jugoslavlani tudi ne dovoljujejo izvažati klobas in podobnih sladkarij v zasedeno ozemlje, toda v resnici je pričelo Italijanom primavati živil, ker Združene države Italijane glede na uvoz živil bojkotirajo. V Istri italijanski oblastniki že razglašajo, da ne hodnji mesec ne bodo razdeljevali riža. Vojakov v zasedenem ozemlju tudi ni več veliko in so se ljudje precej oddahnili. Celo karabinjeri pripovedujejo, da bodo naše kraje kmalu zapustili.

— **Stanovjske razmere v Belem gradu.** Slovinci je prišel v Belgrad in hodil celo popoldne po ulicah, da bi kje izsledil napis, da je prosto kako stanovanje. Nič — nič. Proti večeru mu vendar zažari zvezda upanja iz okna skromne hišice: »Stan za odličnejšega samca.« Bravo! Kar notri! Star »čiča« ga sprejme in pelje v ozko, nizko sobico s 4 posteljami. »Eto, gospodine, ena postelja je še prazna. V prvi spi neki narednik, v drugi častnik, v tretji češki inženir, četrta je pa vam na razpolago.« Slovinci se je lepo zahvalil in odšel. Kar je pri tem lepo, je veliko zupanje, ki ga imajo ljudje v Belem gradu do drugega. Spe v isti sobi ljudje, ki se niso nikdar videli, in vendar se o tatvinah redkokdaj sliši.

— **Občinske volitve v Zagrebu** se bodo vršile 21. t. m. Volilcev je 21.617.

— **Na svobodo so izpustili odvetnika dr. Dražića** iz Brčke, ki je bil ovaden, da je bil svojčas v Belgradu ukradel neke zgodovinske listine. Te ga mu pa niso mogli dokazati; zato so ga demokrati obdržali v zaporu pod pretvezo, da je zagrešil veleizdajo. Ker tudi v tem oziru ni bilo nobenih dokazov, so dr. Dražića sedaj izpustili.

— **Napredek ljudske izobrazbe na Hrvatskem.** Nedavno se je na Hrvatskem zaključila cela vrsta analfabetških tečajev s skušnjami in razdelitvijo sprideval. Sedaj se na zahtevo bivših analfabetov samih snujejo nadaljevalni tečaji, na katerih bodo leti svojo izobrazbo izpopolnili. — Začelo se je mnogo novih analfabetških tečajev, a abecednika za analfabe te ravno kar izšla že 4. izdaja.

— **Na pravni fakulteti v Subotici** se začno predavanja 15. marca in bodo trajala do julija. Vpisovanje se vrši od 1. t. m. dalje. Kakor kaže, bo v prvem semestru najmanj 300 slušateljev.

— **Zagreb po stanovih.** Glasom zagrebških volilnih imenikov se dele volilci, ki jih je 21.640, po poklicih tako-le: 1592 državnih uradnikov, 325 profesorjev, 382 učiteljev, 148 mestnih uradnikov, 1125 državnih nameščencev, 224 mestnih nameščencev, 654 vpokojenih uradnikov, 1020 posestnikov in zasebnikov, 223 odvetnikov in koncipientov, 106 zdravnikov, 84 inženjerjev, 104 duhovniki, 148 vpokojenih uradnikov, 34 gledaliških igralcev, 40 gledaliških nameščencev, 1154 trgovcev, 3182 obrtnikov, 523 bančnih uradnikov, 1195 zasebnih uradnikov, 2494 trgovskih pomočnikov, 838 drugih zasebnih nameščencev, 512 strežajev, 3255 obrtnih pomočnikov, 1140 dninarjev, 1148 kmetov, 393 slug, 692 dijakov, 80 invalidov-beračev.

— **Roparji na Dobrovi pri Ljubljani.** V noči 5. na 6. marec je vdrl v hišo posestnice in gostilničarke Tehovnik v Brezju (po domače pri Skodlarju) 8 roparjev. Domača hči je morala celo svetiti, da so laže opravljali svoj posel. Vzeli so okrog 15 tisoč kron denarja, veliko mesa, pijače in drugo. Ko so prišli roparji zopet na cesto, so prav mirno točili rum v kozarce in pili ter ponujali piti tudi drugim. — V isti noči so vdrli tatje v hišo posestnice Zadnikar, po domače Štuparice na Dobrovi, ter odnesli prav vsa obleko, mast in jajca. Ljudstvo je prestrašeno in zahteva, da se taka golazen že enkrat zatre!

— **Roparski napad v Mozirju.** Dne 3. t. m. sta napadla 2 moška: eden je bil civilno oblečen, drugi pa vojaško, nekega posestnika. Roparja sta si s sajami pomazala obraze. Nastopala sta zelo silovito in sta posestnika obstrelila. Prihiteli so na pomoč sosede, kateri so roparja prepodili.

— **Električen motor** vreden 15.000 kron je bil ukraden ponoči na 6. marca posestniku Boštjanu Jager v Trbovljah.

— **Ubogi vdovi s petimi nepreskrbljenimi otroci** so doslej darovali: Neimenovan 10 K. — Neimenovan 40 K. — Neimenovan 100 K. — Neimenovan 10 K. — Neimenovan 20 K. — Neimenovan 4 K. — Neimenovan 50 K. — N. N. 100 K. — Neimenovan 20 K. — Neimenovan 20 K. — Neimenovana 10 K. — Skupaj 374 K. — Bog stotero plačaj! — Prosimo usmiljena srca še nadaljnih darov, katere sprejema upravištvo »Slovenca«.

— **Ljubitelje lova na velikega petelina** vabi slov. lovsko društvo v Libelčah. Pojasnila daje šolsko vodstvo v Libelčah in šolsko vodstvo Suha, p. Lahod. Cene zmerne.

— **Poletni čas** uvedejo v Avstriji.

— **Špecialist dr. Benjamin Ipavc,** osem let asistent in operater ljubljanske in dunajske univerzitetne klinike za ženske bolezni in porodništvo, ordinira v Mariboru, Gosposka ulica št. 46.

Ljubljanske novice.

lj Pri cerkvenem koncertu v ljubljanski stolnici v sredo ob pol 8. bo za Ljubljano posebno zanimiv Rheinbergerjev koncert z orglami in orkestrom, saj nimamo nikoli prilike kaj podobnega slišati. Dasi je skladba obsežna in ima za orglje naravnost blesteča mesta, ki morajo zadovoljiti najbolj izobražene glasbenike, je vendar v njej toliko nežnih, mehkih in preprosto veličastnih mest, da bodo tudi najpreprostejšega poslušalca ogrela. — Dr. Kimovčeva staroslovenska maša je preprostejša skladba, namenjena v prvi vrsti za uporabo pri službi bčiji; pisana je tako, da jo zmore večina naših cerkvenih zborov. Važna je pred vsem kot poizkus ustvariti staroslovenskim besedilom liturgično skladbo, da bodo naši zbori imeli takoj vsaj nekaj v tokab, ko nam bo dovoljeno službo božjo opravljati v častiljivem staroslovenskem jeziku. P. Hugolinova »Božična« je čudovito nežna moderna skladba: polna sladkosti, polna mišine. Premrlovi Sv. trije Kralji so bogato odeti in v mogočni karavani gredo mimo nas v Betlehem klanjat se božjemu Detetu. Pa je kljub vsej mogočnosti toliko navivne, nežne mehke, da se nam srce radosti, ko jo poslušamo. Vstopnice in besedilo se dobivajo v Jugoslovanski knjigarni.

lj Šentjakobske Orlice prirede v nedeljo, dne 14. t. m. ob pol osmih zvečer v veliki dvorani hotela »Union« slovesen sprejem z jako zanimivim sporedom. — Vstopnice so že v predprodaji v trgovini gospe Češnovar, Stari trg 16. — Vsi prijatelji naše orliške organizacije ste vljudno vabljeni. Na svidenje! (k)

lj Češka Obec v Ljubljani proslavi 70. obletnico rojstva prezidenta češkoslovaške republike T. G. Masaryka danes, dne 9. t. m. v veliki dvorani hotela »Union«. O življenju in delu prezidenta govori prof. dr. Krivic. Pri koncertnih točkah sodelujejo člani kralj. opernega gledališča; gđc. Zd. Zikova, gđje J. Drvota, R. Zika, prof. Ravnik ter popoln gledališki orkester pod vodstvom kapelnika g. A. Balatke. Zočetek točno ob 20. uri. Vstopnina: sedeži v parterju 20 K, 15 K in 10 K; na balkonu 10 K; na galeriji 8 K. Stojišča 4 K; za dijake na legitimacije 2 K. Predprodaja vstopnic v Dolenčevi trifiki, Prešernova ulica.

lj Vsa naša društva opozarjamo na slavnostno prireditev, ki se vrši na praznik 25. marca ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela Union z obširnimi sporedom: petjem pevskega zbora, pozdravom predsednika SO, glasbenimi točkami, govorom pokrovitelja F. S. Finžgarja: Dijak in občinstvo, telovadnimi skupinami v bengalični luči, srečolovom, šalljivo pošto itd. Slovenska dijaška zveza (SO Ljubljana) se obrača tem potom ponovno nanje z željo, da bi opustila vse mogoče nameravane prireditve na ta dan — in s prošnjo, da omogočijo vsem svojim članom udeležbo in da pospešijo in pomorejo z agitacijo k najboljšemu uspehu prireditve, ki bo pokazala mladostno silo naše misli v mladinskih organizacijah. (k)

lj Varstvo ptic. Občinstvo se opozarja na razglas o varstvu poljedelstvu koristnih ptic, ki je nabit na mestni deski in pa po mestu.

lj Umrli so v Ljubljani: Ana Ambrožič, bivša strežnica, 88 let. — Zofija Kovačič, hči železniškega ključavničarja, 1 mesec. — Katarina Smrdelj, bolniška strežnica, 32 let. — Katarina Brankovič, kuharica, 68 let. — Marija Šeks, služkinja, 31 let. — Milan Brajnik, novorojenec, 10 dni. —

'rančiška Pukelstein, zasebnica, 39 let. — lust Piščanec, pravnik, 24 let.

Ij Plesni večer Care Negri. Dne 10. a 11. t. m. priredi v veliki dvorani Narodnega doma ob 8. zvečer gđ. Cara Negri plesni večer. Dražestna umetnica predvaja različne sila težavne plesne ter je v zadnjem času z velikim uspehom gostovala v Mariboru in drugih jugoslovanskih mestih. Na svojem sporedu ima: Ples iz opere »Kraljica iz Sabee« (Karel Goldmark), španjolski klasični ples, Hči Andaluzije (G. B.), Orijentalni ples iz opere »Lakme« (Leo Delibes), Rumunski karakterni ples (J. Ivanescu), Bohemski ples iz opere »Carmen« (G. Bizet), Grška drama (Karel Goldmark), Ruski narodni ples (A. S. Dragomirski), Fantastični ples II., Rapsodija (Fr. Lizet). Ples kraljice iz Sabee združuje starogrško plesno umetnost in mimiko ter zahteva pravo umetnico, da učinkuje v vsej svoji popolnosti. Pričakovati je torej umetniško visoko stoečega večera. Predprodaja vstopnic v Dolencovi trafikci v Prešernovi ulici. (k)

Ij Proti lovcem kalinov je z odločno- stjo nastopila ljubljanska policija. V Ljubljano prihajajo razni temni elementi, kateri se pečajo z verižništvom in s tihotapstvom, toda prihajajo tudi takozvani lovci kalinov, kateri love žrtve tako, da jih zgrabijo k hazardnim igram, pri katerih jih prav dobro oskubijo. Marsikatera taka družba je že na varnem; v ponedeljek 8. t. m. so prijeli detektivi kolodvorske policijske ekspoziture triperazno detelji- co, katera se je pečala s hazardiranjem; njeni člani so Djurakovič Spasija iz Črne gore, Adolf Sadibašič iz Travnika in Kosmič Hase iz Bos. Krike. Iztirali jih bodo iz Ljubljane v njihovo domovino.

Ij Kriminalna predavanja so se pričela na policijskem ravnateljstvu. Prvi je predaval g. adjunkt Fink o kazenskem pravnem redu in o osebni svobodi. Prihodnjič bo predaval o nastopih pri aretacijah, o hišnih preiskavah in o varstvu pismene tajnosti. Gospod revirni nadzornik Toplikar je velezanimivo predaval o kriminalni razvidnici. Naznanjena so še druga predavanja, katera so seveda inter- nega značaja.

Ij Mali grešniki. Na policiji so kaznovali 38 malih grešnikov: kolesarjev in razgrajčev, kateri so bili kaznovani do 200 kron. Najobčutnejše je bil kaznovan M. V., kateremu so naložili 200 kron globe, ker je ob pol 2. zjutraj vriskal in prepeval in se ni hotel stražni- ku legitimirati. Imen razgrajčev ne vemo, dasi bi čisto nič ne škodovalo vedeti, kdo more v sedanjih dragih časih toliko zapraviti, da izgubi popolno raz- sodnost.

Ij Nepreviden voznik je povozil na Sv. Petra cesti g. Marijo Bahar. Kolo ji je šlo čez prsi.

Ij Varnost na Dunajski cesti. S Posavja pot v Ljubljano ob nedeljah in praznikih ni več tako prijetna, kakor je bila včasih, ko si šel brez skrbi ob katerikoli uri tam in si se še sam zabaval, če si poslušal šale in pesmi, katere so zbijali stari ljubljanci, vračajoč se s Posavja od Urbančka in Aleša domov. Danes ni več tako. Neka mala družba je bila v nedeljo zvečer od dveh pijanih frkovec kar dvakrat napade- na. Neobhodno potrebno je, da uvede policija na Dunajski cesti varnostno službo, katera naj bi se izvajala vsaj na kolesih. Take razmere, kakršne so zdaj, se kratkoma ne smejo več trpeti.

Ij Dirjanje z avtomobili je postala že prava nesreča. Gospodje šoferji ver- riznikov so ravno tako brezobzirni, kakor njihovi gospodarji in se popolnoma nič ne ozirajo na določila, kako hitro da se sme v Ljubljani z avtomobili vo- ziti. Zgodi se v Ljubljani radi prenagle vožnje z avtomobili veliko nesreč, o katerih javnost navadno precej pozno izve, če sploh izve, toda imen neprevid- nih šoferjev in njihovih gospodarjev ne vemo in želimo, da se sproti tako ne- sreča kakor krivcev objavljajo, da jih bo javnost poznala. Nedavno so našli poleg voza ležati njegovega voznika, katerega ime je seveda velika uradna tajnost! voz je bil razbit; trije avto- mobilni, imena šoferjev in lastnikov avtomobilov so seveda »državna« uradna tajnost, so pa preplašili konje neke gospe, katera je bila poškodovana, ko se je vozila v kočiji.

Ij Socialni slučaj. 17 let je stara, starši stanujejo v Zeleni jami, Ljudmila V... se piše, fanta ima tudi, ne služi nikjer; ker policija na take frilje gleda, so tudi Ljud- mila V... prijeli in jo odvedli na policijo, kjer so ji povedali, da si mora v osmih dneh preskrbeti službo. — V šupi na Vod- matskem trgu je policija prijela dva de- lavca, katera sta tam spala, ker nista do- bila drugod stanovanja.

Ij Ukraden lug. V kemični tovarni je bilo ukradeno 1060 kg luga v vrednosti 24 tisoč kron.

Ij Pes, kateri sovraži kolesarje. Neki gospod ima hudega psa, kateri ne more

videti kolesarjev. In napadel je nekega kolesarja in ga vrgel s kolesa. Gospodar hudega psa se bo zagovarjal pred sod- nikom.

Ij Tudi navijanje cen. Izšla je naredba, po kateri se globe, katere nalagajo politi- čne oblasti, zvišajo za 20 kratni znesek.

Ij Huda gostilničarka. Huda žena je gostilničarka T. S., katera je dne 5. t. m. ob pol 24. uri s sekuro vlomila v neko stanovanje. Hudo ženo je pomirila policija.

Ij Naši tihotapci. Steverjanci so znani tihotapci, kateri so tihotapili, dokler so bili blizu meje, zdaj ko je demarkacijska črta tako daleč od njihovega doma, pa de- lajo skrbi g. svetniku Kerševanu, kateri se šali: »Če bi se meja pomaknila do Du- naja, bi Steverjanci le še tihotapili.« Več jih je g. svetnik Kerševan kaznoval, zdaj so pa njegovi organi prijeli Steverjanca Franceta Hlebeja, kateri se peča s toba- kom in si je ustanovil glavni stan za svoje tihotapske pohode na Ježici. — Državni varnostni organi na Viču so prijeli dva Horjulca in jima odvzeli 50 ovojev tobaka.

Ij Srajce ni imel Rus Ivan Kuzmeno, kateri je v nedeljo v družbi še dveh Ru- sov popival v neki gostilni na Sv. Petra cesti. Ko se je že dovoli naskal rujnega vinca, gostilničar ni hotel Rusom več da- jati pijače; posledica je bila, da so se pri- čeli močno prerekati in hruliti gostilničar- ja, kateri si ni znal drugače pomagati, kakor da je postal po državnega varnost- nega stražnika, kateri je aretiral Kozme- nova in sta mu pri aretaciji pomagala tu- di tovariša Rusa. Veliko veselost je vz- budilo odkritje, ker Rus ni nosil nobene srajce. Na policiji so obsodili Rusa brez srajce v 3 dni policijskega zapore.

Najnovejša poročila.

KARDINAL DUBOIS V ZAGREBU.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 8. marca. Kardinal Du- bois pride v Zagreb v spremstvu dveh škofov in sedmerih duhovnikov dne 12. marca ob 8. uri 24 minut zvečer. V Za- grebu bo svečano sprejet od nadškofa dr. Bauerja in hrvatske duhovščine. Kardinal ostane 13. marca v Zagrebu, 14. bo imel pontifikalno sv. mašo v stol- nici. Dne 14. t. m. ob 3.11 popoldne pri- de v Ljubljano. V njegovem spremstvu se nahajata gg. Jelenič in dr. Janjič.

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

LDU Belgrad, 8. marca. Predsednik skupščine dr. Draža Pavlovič odvarja 72. redno sejo začasnega narodnega predstavi- ništva ob 10.45. Ko se je prečital zapisnik zadnje seje, izjavlja zbornični tajnik Pera Jovanovič, da sta poslanca Pečić in Pro- danovič imela ta zapisnik v svojih rokah in da sta nekatere stvari dostavila, ki jih je tudi on odobril. Zaradi tega sprejema protokol tako, z opazko, da je tudi pred- sednik narodne skupščine sam ta zapisnik izpopolnil. Poslanec Pečić izjavlja na to tajnikovo opazko, da je predsednik narod- ne skupščine povabil govornike, ki so na- stopili pri zadnji seji, da protokol pregle- dajo. Pri tej priliki je on ugotovil, da je bilo ravno najvažnejše, radi česar je spor nastal, izpuščeno, ali pa na tak način za- pisano, da se njihove opazke ali sploh ne vidijo, ali pa da so nejasne. Vслед tega so oni temu zapisniku dali tak zmisel, ka- koršnega mora imeti, in je predsednik narod- ne skupščine tudi potrdil, da so bili njih govori res taki in da jih je bilo treba na ta način zapisati v zapisnik. Ako pravi tajnik Jovanovič, da smo mi karkoli do- stavili, kar ni bilo rečeno v narodni skup- ščini, potem on prosi, da se to prečrta. Tajnik Jovanovič izjavlja, da verjame, da je zapisnik popolnoma pravilno zapisan, ker so ga poslanci, katerih govori so v njem zabeleženi, imeli v svojih rokah. Na- to vzame narodna skupščina zapisnik zad- nje seje na znanje, na kar se prečitajo prošnje in pritožbe ter poročilo verifika- cijskega odseka o izpraznjenih poslanskih mestih. (Tu gre samo za poslance iz Bos- ne in Hercegovine; slovenski poslanci še niso prišli na vrsto.) Pred prehodom na dnevni red stavlja poslanec Knežević (so- cialist iz Vojvodine) kratko vprašanje na ministra za notranja dela zaradi prepove- di manifestacij na Terazijah in na Prestolo- naslednikovem trgu, od strani belgraj- skega magistrata. On smatra, da je ta na- redba naperjena proti delavskemu stanu. Ker pa delavci dosedaj nikdar niso dali povoda, da bi se izdala proti njim taka naredba, vpraša, kakšni razlogi so prived- li belgrajski magistrat do tega, da je ma- nifestacije prepovedal, in prosi ministra za notranje posle, da to naredbo razve- ljavi.

Minister za notranja dela odgovar- ja, da danes ne more dati točnega od- govora, prepričan pa je, da ta naredba ni naperjena proti delavstvu, ampak da je izdana samo iz prometnih raz- logov.

Poslanec Jovanovič stavlja kratko vprašanje na ministra za poljedelstvo, zakaj se ni ukrenilo vse potrebno, da se preprečijo poplave v najrodovitnej-

ših krajih v Bački, Banatu in Vojvodi.

Poljedelski minister Roškar ugo- tavlja v svojem odgovoru, 1. da ni bilo dovoljeno dovolj kredita, ker tiste za- druge, ki so se obvezale vzdrževati ob- rambne priprave svojih pristojbin še niso vplačale; 2) da je bilo pomanjka- nje potrebnega stavbnega gradiva; 3) da je bilo pomanjkanje premoaga; 4) da so bile prometne nepravilne. Da se ukre- ne vse potrebno, se je vršila ministrska konferenca, na kateri se je sklenilo, da se nabavi gotova količina potrebnega gradiva, okroglo 40%, in to gradivo je bilo zadržam že tudi dostavljeno. Po- leg tega je finančno ministrstvo odo- brilo kredit 9 milijonov kron za nadaljn- ji nakup potrebnega gradiva. Minister za poljedelstvo ugotavlja, da nasipi niso bili porušeni in da je bilo ukre- njeno vse potrebno, da se ta nevarnost prepreči. Z ozirom na vprašanje, ali bi ne bilo bolje, da se hidrotehnični ode- lek poljedelskega ministrstva pri- ključi ministrstvu za javna dela, je minister Roškar mnenja, da mora ta oddelek ostati pri poljedelskem mini- strstvu. (Odobranje na levi.)

S tem odgovorom je bil poslanec Jovanovič zadovoljen.

Predsednik narodne skupščine po- zove nato narodno predstavništvo, naj se razdeli v odseke. Po izvršeni razde- litvi odredi predsednik, naj se odseki sestanejo danes popoldne ob 4. uri, da se konstituirajo. Nato zaključijo sejo ob 12.30 in določijo prihodnjo sejo na jutri dopoldne ob 9. uri.

DEMOKRATI ZASMEHUJEJO KMETA.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 8. marca. Med izvajanje poljedelskega ministra Roškarja so se iz kota rogali demokrati poslanci Pečić, Angeljinovič in Ribar ter delali bedaste delklice.

VPRAŠANJE ZAUPNICE VLADI.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 8. marca. Za jutrišnjo se- jo o vprašanju zaupnice vladi vlada veliko zanimanje. Skupina dr. Smod- lake je zavzela stališče, da bo vladi da- la kvorum, glasovala bo pa proti vladi.

MIROVNA POGODBA Z NEMČIJO.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 8. marca. Glasom določene- ga dnevnega reda bi morala priti v na- rodno predstavništvo za vladno deklaracijo na vrsto razprava o dvanajstini. Ker pa državna tiskarna vsled preoblega po- sla ni mogla dogotoviti tiskovin, pride v prvi seji na vrsto mirovna pogodba z Nemčijo. Za Jugoslovanski klub bo govo- ril poslanec dr. Shvegel.

O VALUTI BO SKLEPAL PARLAMENT.

Liberalna laž.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 8. marca. Vest »Domovine« da bi se bila V. L. S. in Narodni klub ob priliki sestave vlade zavezala delovati za to, da razprava o valutni reformi ne pri- v parlament, in če bi se to le zgodilo, da bi glasovala za definitivno razmerje 1:4 je popolnoma izmišljena. Ni nam znano, da bi bil finančni minister Jankovič podal kako tako izjavo, pa je tudi popolnoma neverjetno; in če bi jo podal, bi ne pove- dal resnice. Dejstvo je, da pride vpraša- nje relacije v parlament, ko pride na dnevni red zakon o Narodni banki.

DEMOKRATI ZMEDENI.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 8. marca. Med razpravo o vladni deklaraciji je govorilo 6 go- vornikov, med njimi demokrata Pečić in dr. Smodlake. Demokrati so očivid- no zmešani. Ne vedo, bi li obstruirali, ali pa se popolnoma odstranili iz par- lamenta. Samo eno nado imajo še, če se bo posrečila akcija dr. Smodlake za koncentracijski kabinet.

DEMOKRATI OVIRAJO DELO.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 8. marca. Demokrati, ki imajo večino v verifikacijskem odboru, nočejo sklicati seje tega odbora kljub vsem pozivom, ker bi morali verifi- cirati šest mandatov parlamentarne za- jednice.

PROTI DEMOKRATSKI STRANKAR- SKI KORUPCIJI.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 8. marca. Demokratska vla- da je razdelila kontingent izvoznic na po- edine pokrajine in določila, da vsak, ki plača carino in zagotovi zdravo valuto do- bi pravico za izvoz. Praktična izvedba te naredbe pa je bila čisto drugačna. Tako n. pr. je v Sloveniji vlada takoj, ko je bil kontingent in so bili trgovci, ki so se ne- posredno na finančno upravo obračali, drug za drugim zavrnjeni. Da se ne bi mo- gla ta strankarska korupcija dalje vršiti, si je minister Ribarac pridržal pravico, da neposredno sam nadzira, kako se ta kon-

tingent razdeli. G. dr. Žerjavu in »Domo- vini« se gotovo toži po prejšnjem sistemu, po katerem so mogli demokratski korup- cionisti uganjati strankarsko korupcijo.

Razne novice.

r Himne narodov. V poročilih z Bal- kana čitamo pogostoma, da so vojaški od- delki prepevali narodno himno. V vsaki narodni himni se odseva duh naroda, ki jo poje, in dobe, v kateri je nastala. Bol- garska narodna himna, bistra in zanosita »Sumi Marica«, je v bistvu stara narodna pesem, s katero so se navduševali za boj bolgarski seljaki ob času vstaje l. 1876.; tako je bila pesem posvečena za narodno himno. L. 1823. je spesni grški poet Di- onizij Salomos, rojen na Janti, pesem o svobodi, ki je postala za Mantzarisovim napevom narodna himna Grkov. Črno- gorska himna je znana pesem »Onam ona- mo«. Srbska himna je gromovita bojna koračnica. Turki imajo dve himni. Prva je Donizettijeva, brata znanega skladate- lja, ki ga je imenoval Selim II, za ravnate- lja tačas ustanovljenemu konservatoriju; a zdaj igrajo pri oficijelnih priložnostih večinoma mladoturško himno, ki je nastala po padcu Abdula Hamida kot delo do- mačega pesnika in skladatelja. V Italiji imajo oficijelno »Kraljevsko himno«, po- leg nje pa tudi »Garibaldijevo himno« Lui- gija Mercantinija. Ruska narodna himna, ki jo je zložil Zukovski, vglasbil pa Lvov po naročilu Nikolaja I., ima samo eno ki- tico. Angleži imajo dve himni: »God save the King« (Bog živi kralja) od Haendla, ter imperialistično »Rule Britania« (Vla- daj, Britanija). Avstrijsko cesarsko pesem je vglasbil slavni Haydn. Pruska kraljev- ska pesem »Heil dir im Siegeskranz«, se poje po napevu angleke »God save the King«; prava narodna himna pa je »Wacht am Rhein«. Francosko himno, širom sve- ta znano »marselejo« je zložil mladi ofi- cir Rouget d'Isle l. 1792 v Strassbourgu, glavnem mestu nekdanje francoske Alzacije, ki je ječala od l. 1871. pod nem- kim jarmom.

r Število milijonarjev v Ameriki. Pred vojno so imele Združene države 20.000 mi- lijonarjev, katerih število je poskočilo se- daj na 32.000. Med milijonarje prištevajo v Ameriki vsakogar, ki ima najmanj 50.000 dolarjev (5 milijonov kron) letnih dohod- kov. 6000 Amerikancev je imelo letne do- hodke, ki so presegali poldrugi milijon do- larjev, a pri štirih — so presegali letni do- hodki 5 milijonov dolarjev.

r Nova Turčija bo baje zelo majhna. Dobila bo sicer Carigrad in Anatolijo, to- da to je malenkost, če pomislimo, da bo število prebivalcev države znižano od 30 milijonov na 6 milijonov. Tedaj bo jedva še države; od stare slave bo ostalo komaj še ime.

r Snežni meteži v Ameriki. Novi Jork, 9. februarja. Silni snežni viharji divjajo na atlantovskem obrežju že nekaj dni sem. Mesto Novi Jork samo kakor tudi Boston sta odrezana od svojih predmestij. Coney Island in Manhattan Beach (priljubljeno letovišče Brooklyucev) sta popolnoma uni- čena. Naval razburkanih valov je odnesel 20 poletenskih hotelov v morje. Coney Is- land je prav ves pod vodo.

r Soha severnega jelena. V pariški Akademiji des Inscriptions je kazal te dni Salomon Reinach leseno soho severnega jelena, ki so jo našli v neki votlini v Pire- nejah. Soha je iz kamnite dobe in na njenih plečih in hrbtu so vidne rane od kopja in harpune. Reinach sodi, da so se davni ljudje vadili na sohi one živali, ki so jo hoteli ubiti s tem, da so metali vanjo sulice in harpune.

r Ostanke zavojevalca Mehike najde- ni. Iz Mehike poročajo listom, da so po stoletnem naporom iskanju naposled našli zemske ostanke zavojevalca Mehike, Španca Fernanda Cortesa v cerkvi Jezu- sovi, ki je ena izmed mnogih katoliških cerkva v Mehiki.

r Smrekovi češarki so premalo pozna- na pomoč za jetiko, ka saj po mestih niti ne vedo, kaj je češarka. To je smrekni storž, ki je prve mesece rdeč, pozeleni proti jeseni in dozori in oleseni šele drugo leto. Za zdravlje se nabira rdeče češar- ke koncem junija. Izlušči jih in posuši med okni ali na peči. Ali pa namoči sveže lu- skine v finem špirtu, dobil boš krasno rdečo tinkturo, ki je izvrstno mazilo za kostne in udne bolezni. Za gnile zobe, za katar pljuč in sapnika kani malo tinktu- re v toplo vodo in izpiraj si usta, grlo in nos. Tudi za druge bolezni, kakor čreves- ni katar in želodčne krče, je dobro vlivati na boln kraj to tinkturo, sitno je samo to, da madeži dolgo ne izginejo iz perila. Za jetiko je najboljša, da kuhaš čaj iz luskin, pest luskin prevri na pol litra vode in uživaj predpoldne in popoldne po osminki litra mlačnega čaja. Kuhati se mora vsak dan sproti. Neki zdravnik na Ruskem si je bil naredil premoženje s tem, da je pro- dajal in naročal smrekove luskinne kot čaj za jetiko. S tem je pozdravil mnogo lju- di, ki niso niti vedeli, da pije smrekove češarke. Ta čaj res ni prav prijetna via-

ča, ker je jako smolnat, pridobi pa na okusu, ako mu primešaš žlico smrekovega sirupa.

r Najstarejši časopis. Najstarejši časopis na svetu je »Pekingski list«, izhajajoč v glavnem mestu Kitajske v Pekingu. Ustanovljen je bil v 7. stoletju in je torej okroglo 1300 let star. — Najstarejši evropski list je angleški časopis »The Oxford Gazette«, ki je bil ustanovljen leta 1665.

r Iz časnikarstva. Neki ameriški list poroča: V nekem slovenskem listu, izhajajočem v Ameriki čitam naslednjo zelo zanimivo vest iz domovine: — Zatekla se je psica. Barve je tigraste, velikosti srednje. Rep in ušesa ima pristrizene. Slihi na ime Londa. Pošten najditelj naj jo odda proti dobri nagradi pri E. Brajniku, Glince, štev. 12, Ljubljana. — Ker sem čital to novico v slovenskem ameriškem listu, opozarjam rojake, naj psico vrnejo, če se je slučajno zatekla v njihovo naselbino.

r Pes prinesel zmrznjeno dete. Iz Amerike poročajo zanimivo drobtino: V Council Bluffs, Ia., se je našlo zmrznjeno dete, katero je neki pes prinesel. Nihče ne more razumeti od kje je dete. Neka žena, ki je psa in njegov nenavadni tovor opazila je poklicala telefonično policijo. Ko se je psu vzelo dete iz zob se ni niti najmanj branil. Uvedla se je preiskava. — Pač — romantika modernih dni.

r Dragocena zlata polja v Rusiji. Soglasno s poročilom nekega moskovskega lista sta bila razkrita izza časa, ko se je ruska sovjetska vlada zopet polastila Urala, dva dragocena zlata polja. Eno polje leži baje trideset milj severno od najbolj severnega rova jekaterinoburškega rudarskega okraja. Sovjetski inženirji so sporočili, da bo mogoče povečati pridelek zlata v Rusiji za celih 60 odstotkov, kakor hitro bodo na razpolago potrebni stroji. Gospod Reiche nemški inženir v sovjetski službi, je baje potrdil to poročilo, potem ko je osebno inšpiciral ta polja.

r Smrtna kazen tudi za roparje in tatove. Neki Anglež, ki je prišel do prepričanja, da sta ropar in tat nespreobrnjiva, je nasvetoval v iztrebljenje tega zla najradikalnejša sredstva. Anglež meni, da bi bilo dobro, če bi tozadevno postopale solidarno vse države, zlasti sedaj, ko nam je vojna ustvarila toliko novih zločincev, in nasvetuje, da se za srednje velike rope in tatvine uvede dosmrtna kazen, za velike dobro preišljene rope in tatvine pa smrtna kazen.

r Tri sestre rodile 111 otrok. Mary Austinova, Američanka, se je rodila na Karolinah kot hči vrlega tiskarja. Poročila se je v 33. let in rodila 44 otrok; po poklicu je bila zdravnica in ranocelnica. V ameriški državljanski vojni je delovala na strani Unije v vojnih lazareti; pogostoma je sama nosila ranjence iz boja, tako da so celo sovražniki občudovali njeno hrabrost. Večkrat je bila ranjena; izgubila je eno oko. Rodila je trinajstkrat dvojčke in šestkrat trojčke. Nje sestra Jane je rodila 41, druga sestra Carry 26 otrok; vse skupaj so darovale zvezdnemu praporju 111 državljanov in državljanek. — Pač redkost!

r Zakaj so Amerikanke debele? Sloves Amerikanke, da so vitke, poenajuje. Dandanes ženske v Ameriki niso več vitke, pač pa bodo kmalu slovele vsled svoje debelosti. Med damami višjih štiristo v Njujorku jih je mnogo, med njimi tudi iz Vanderbiltove in Astorjeve rodbine, ki se morajo pri obedu omejevati na najpotrebnejšo hrano, da se preveč ne odebele. Druge pa zopet ne poznajo nobene meje in zato postajajo od dne do dne debelejšje. Kaj je krivo temu? Njujorski list »American« je mnenja, da jedo Amerikanke preveč sladkih stvari. To se jim je že večkrat z vsjo pravico očitalo, in številke, ki jih pranaša omenjeni list iz uradne statistike, dokazujejo, da so ti očitki popolnoma upravičeni. Na posameznika je prišlo v ameriških Združenih državah leta 1872 — 40 funtov sladkorja, leta 1884. — 50, leta 1891. — 60, leta 1894 73, leta 1897. 78 in pred vojno 80 funtov. Na Angleškem se povprečno porabi sicer ravnotoliko, če ne še več sladkorja. Med tem pa, ko je na Angleškem poraba sladkorja vedno enakomerna, narašča neprestano v Združenih državah. Temu so zlasti krive ženske, ki jedo sladkor v obliki slaščic v ogromnih množinah. Leta 1899. so izdelali v Združ. državah raznih slaščic za 60 milijonov dolarjev. Deset let pozneje pa je narastla produkcija slaščic na 135 milijonov dolarjev. Od tedaj je izdelovanje slaščic še bolj narastlo in v Ameriki igrajo sedaj pri ženskah slaščice enako vlogo kot druga živila. Da postajajo Amerikanke vedno debelejšje, je tudi razvidno iz inseratnih delov v ameriških listih, v katerih se v ogromnem obsegu priporočajo razna sredstva proti debelosti.

r Visoka šola za spiritizem. Spiritistovski val, ki je v sedanjem času preplaval Angleško, je imel za posledico ustanovitev visoke spiritistovske šole v Londonu. Ta nenavadna šola, gotovo edina svoje vrste, je nameščena v veliki palači v »Holandskem oarku«. Ustanovil jo je znani spiritistovski

pisatelj J. Hewat M. Kenzie in njegova žena. Voditelj te visoke šole trdi, da ima pozitivne dokaze o posmrtnem življenju in da je zvedel od raznih svojih prijateljev mnoge posameznosti o njih življenju na onem svetu. Nauk o posmrtnem življenju je tudi glavni predmet na tej nenavadni visoki šoli. Števila dijakov za prvo leto je omejeno na 500. Šola ima bogato strokovno knjižnico ter posebno dvorano za fotografiranje »duhov«. Ravnatelj rečenega zavoda želi imeti za dijake in dijakinje samo normalne ljudi, pa ne nevrastenikov in ne preveč občutljivih ljudi.

r Ustanova za najslabšega učenca. Dolejš menda še ni bilo, da bi dobili najslabši učenci ustanovo. A danes je začela s to novostjo Angleška. Seveda gre tu za poseben slučaj. Fond za najslabše učence je ustanovil v Bristolu občan, ki je v svojih mladih letih sedel v zadnjih klopih, a si je pridobil pozneje veliko premoženje v naselbinah. K temu čudnemu činu ga je napolnilo prepričanje, da iz slabih učencev postanejo v življenju čestokrat najboljši ljudje in zato je neki treba te postopaje podpirati. Župan bristolski, bivši učitelj, se strinja z nazori ustanoviteljevimi, ali vendar dvomimo, če bodo šolske oblasti odobrile imenovano ustanovo.

Cerkveni vestnik.

c Spremembe v papeški diplomaciji. Apostolski delegat v Carigradu msgr. Dolci je imenovan za nuncija na Dunaju. Zastopnika Jugoslavije in Čehoslovaške pri sv. stolici dr. Bakotić, odnosno dr. Krofta sta dobila priznalno izjavo sv. stolice. Kot zastopnik avstrijske republike pri sv. stolici je potrjen dvorni svetnik Lud. Pastor. — Med vojsko umrl rektor zavoda Campo Santo msgr. De Waal je dobil naslednika v osebi dr. Davida, rojaka iz Porenja. — Za latinskega patriarha v Jeruzalemu je izbran generalni vikar delegature v Carigradu msgr. Pomili.

c Rimski zavodi. Gregorijanska univerza ima letos 738 slušateljev (med vojsko 1917/18 pa samo 369): francoski seminar: 141, Colleg. Hispanicum 66; Germanicum 54; Pium Latino-Americanum 44; Anglicum 44; Capranicum 30; Scotorum 17; Venerabilis Bedae (za Anglikane, ki so konvertiti) 16.

c Na Angleškem je točasno 4528 katol. duhovnikov; od teh pripada 1531 redovnemu kleru. Srednjih šol imajo katoličani 431, katol. ljudskih šol pa 1208. Rojstev med katoličani je bilo lani 2.172.680. To veliko število se pripisuje dejstvu, da je med vojsko prestopilo v katol. Cerkev od 40.000 do 60.000 vojakov.

Dijaški vestnik.

d Semestralni občni zbor »Danice« se vrši v soboto 13. t. m. ob dveh popoldne v tretjem nadstropju v Jugoslovanski tiskarni s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročila odbornikov. 3. Poročila načelnikov posameznih odsekov. 4. Slovesni sprejem novih članov. 5. Poročilo revizorjev. 6. Volitev novega odbora. 7. Slučajnosti. — Pozivljajo se vsi tovariši člani in gostje, da se zanesljivo udeležijo občnega zbora. Vsi gg. starešine so najpri-srčneje vabljeni! — Odbor. (k)

Orlovski vestnik.

Sentpeterski Orel vabi vse brate k fantovskemu večeru, ki bo v sredo ob pol osmih zvečer v Sentpeterskem prosvetnem društvu. (k)

Narodno gledališče.

Opera.

9. marca, torek: Zaprtó.
10. marca, sredo: »Fausta«. Gostovanje gosp. Nikola Zeca, prvega basista državne opere na Dunaju. Izven abon.
11. marca, četrtek: »Mignon«. Ab. B/2.
12. marca, petek: »Fausta«. Gostovanje gosp. Nikola Zeca, prvega basista državne opere na Dunaju. Izven abon.
13. marca, sobota: »Netopir«. Abon. E/2

Drama.

9. marca, torek: Zaprtó.
10. marca, sredo: »Beneški trgovec«. (Shylok - Danilo) Izven abon.
11. marca, četrtek: »Nočni čuvaj«. Ur. predstava. Izven abon.
12. marca, petek: »Vrag«. Abon. A.
13. marca, sobota: »Nora«. Abon. B.
14. marca, nedelja: »Favne, popoldne. Izven abon.
14. marca, nedelja: »Beneški trgovec«, zvečer. (Shylok-Danilo) Izven abon.
15. marca, ponedeljek: »Beneški trgovec«. (Shylok-Osipovič) Abon. D.

Iz pisarne dramskega gledališča. V sredo, dne 10. t. m. izven abonementa »Beneški trgovec.« Ulogo Shyloka igra to pot g. Danilo. V ulogi Bassanija, katero je dosedaj igral g. Peček, se predstavi občinstvu g. Matijević. V soboto 13. t. m. premiera Ibsnove »Nora«. Naslovno ulogo igra da. Borštnikova kot gost.

Prosveta.

pr Dramatična šola na Ljudskem odru se vrši danes zvečer radi vaj izjemoma že ob sedmi uri. Vsi gojenci naj pridejo polnoštevilno in točno!

pr Ben Hur, ki ga je igral Ljudski oder v nedeljo zvečer ob nabito polni dvorani, se bo ponovil v nedeljo ob pol 8. uri zvečer. Igra bo v posameznih točkah nanovo zašturirana; pogrški bodo po možnosti odpravljani. Igra se pozneje ne bo več uprizorila.

pr Mrak, drama v treh dejanjih, hrvatski spisal Peter Petrovič, bo vprizoril Ljudski oder po prihodnji nedelji.

pr Ben Hur na Ljudskem odru. Precej nehvaležna za vsako gledališče je izvršitev naloge, ko uprizori zgodovinsko igro, prirejeno po kakot romanu. L. Wallacejev roman »Ben Hur« je pestra slika judovskega in rimskega življenja izza bližnjih let 70 Kristusovemu rojstvu; Otona Fastra je mikalo, predočiti nam ta niz dogodkov tudi na odru. Kolikor poznamo slične zgodov. dramske pretvorbe, se nam zdi, da ne zastajata Ben Hur ravno med zadnjimi, dasi mu tudi nedostaje sile močne drame in da vidimo na odru bolj devet drug k drugemu postavljenih dogodiljev, ko pa kos življenja, ki ga naj podaja resnična drama. — Da je pripravljaval Ljudski oder igro vestno in skrbno, to se je videlo. Režiser Janko Novak je storil, kolikor je pač mogel pri sredstvih, ki so mu bila na razpolago. Še dokaj posrečeno je izbral scenerijo; pogršeno pa je bilo, da je stala breza v ozadju pri I. in IV. sliki, ko bi vendar moralo stati kako tropično drevo, ki jih Ljudski oder ne pogrša. Enako je tudi s smrekovimi sufitami in z grmičevjem. Taka mehanica se mi zdi nedopustna. Luč je zopet nagajala, posebno še v III. sliki. Naj se vendar že enkrat uredi pravilno prehajanje svetlobe iz dneva v mrak in noč ali narobe in naj se ne dela pri predstavi raznih poizkusov. Zato je prej časi V IV. sliki, v palmovem gaju ejka Il-derima na obrežju reke Orontesa, bi moralo sijati žgoče sonce, pa je bila poltema. Plava in rdeča soba sta bili dobro pogodeni, kakor tudi oprava. — Ko smo motrili igralce, pogršali smo predvsem soigranja. Le preveč vidimo, da se gibljejo posamezni v krogu naučene vloge, na vlogo svojega sovrstnika pa ne polagajo važnosti. Tiste izrazite zavesti ni, da je vse na odru v tesni medsebojni zvezi in da se ne sme zgoditi nič slučajno. In vse to morajo pokazati igralci v svojih vlogah. Zelo nas je motilo n. pr. v I. sliki prihajanje Valerija Gratusa v mesto — vpitje za kulisami je bilo neubrano in ni odgovarjalo zahtevam — in igra v ospredju med Ben Hurjem, sestro in materjo. Prizor, ko pade kamen prokuratorju na glavo, bi moral biti precej živahnejši. Tako bi mogli naštetih še več enakih slučajev, ki jih količkaj dobro igrana igra ne sme trpeti. Treba bo zato več urjenja in pazljivosti od strani igralcev in režiserja. — Če premetrimo zdaj še posamezne igralce moramo reči, da so bile glavne vloge v precej dobrih rokah. Ben Hur je bil na mestu, dasi povem odkrito, da sem se nekoliko bal zanj. Pri par zadnjih predstavah sem opazil, da si g. Milan Rojan prizadeva igrati boljše ko navadno in da dela to z uspehom. Nevarne so posebno zanj salonske vloge, kjer postaja nenaraven in z nekaterimi svojimi gestami odbijajoč in one, ki jih ne zna. G. Silvester Škerl je igral Mesala s precejšnjim pojmovanjem. Zato se nam je zdelo škoda, da ga je v trikliniju spomin nekoliko zapustil in da je tako bil znatno slabši v sceni, kjer bi bil lahko pokazal svoje najboljše zmožnosti. Simonidesu g. Stariča je nedostajalo živahnosti v govoru, ker pa moramo pripisati nekoliko na rovaš njegovi bolezn. Isto, le še nekoliko hujske je bilo z Maluhom; oba sta se pokazala premalo Juda. Med ženskami sta bili najboljši gdč. Anica Peršičeva in gdč. Jeta Podgorska. Iras je bila posebno izrazita v IV. sliki v prizoru z Ben Hurjem (občinstvo pa jako nedostojno). Ester pa je bila dobra v izražanju srčne dobrote in naklonjenosti. Izmed ostalih ženskih vlog nas je še tudi zadovoljila gdč. Vodnik (le njen deklamatoričen glas je nekoliko odbijal), potem pa gdč. Albrehtova in gdč. Markova. Igranje ostalih vlog, moških in ženskih, je imelo precejšnjo barvo začetniškega na sebi, zato niso prišle do veljave, kar bi bili posebno želeli pri Valeriju Gratusu in Thordu ter pri Mesalovih prijateljih. Škoda, da takšni neizgrajeni nastopi zabišejo precejšnje dobro igre. Maske in obleke so bile dobre, le nekatere so nas silile do neprostovoljnega nasmeha. Naj se pri ponovitvi to odpravi! — Jože Stabèj.

pr Mirko Gjurkovečki, Politična historija Bosne za okupacije. U Zagrebu 1920. Tisak »Nadbiskupske tiskare«. Iz dveh razlogov omenjamo to drobno knjižico, obsegajočo 40 strani v malem formatu. Prvič najdemo v njej komentar k znanemu romanu Podlimbarskega: »Gospodin Franjo«. Knjiga opisuje v svojem prvem odstavku, kako je po okupaciji Bosne in Hercegovine pošiljala Avstrija v ti deželi skoro samo tuje uradništvo, ki ni imelo za narod srca in ne smisla za napredek dežele. Večino uradništva so tvorili Nemci

in Mažari, dalje je bilo tudi nekaj Čehov in Poljakov, dočim niso tvorili Srbi in Hrvati niti 30% vsega uradništva, če štejemo tudi uradne sluge, kajti na odločujočih mestih je sedel vedno tujec. Hrvatske uradnike so za vsako malenkost ali pa tudi pod malenkostno pretvazo »prekosavizirali«; dostikrat so morali zapustiti Bosno v 48 urah. Gospodin Franjo je take stvari doživel ali na lastni koži ali pa jih videv v neposredni okolici.

Drug razlog, da knjigo omenjamo, je ta, da je knjiga spisana s stališča sprave med Srbi in Hrvati v Bosni. Pisatelj priznava, da sta se hrvatski in mohamedanski živeli v Bosni po sarajevskem umoru in ob izbruhu svetovne vojne silno pregrešila nad srbskim prebivalstvom. »Vojne in civilne oblasti so hujskale v Sarajevu in v drugih mestih muslimane in katolike, da uničujejo in ropajo imetje svojih srbskih državljanov.« Pač pa so se teh zločinov udeleževali Hrvatje silno malo; to bodo dokazale preiskave, ki se sedaj vrše. Pravi krivci naj se pa le brezobzirno kaznujejo, pa najsi pripadajo tej ali oni konfesiji!

Grđiti Srbe je bila takorekoč patriotična dolžnost vsakega Bosanca med vojno. »Kdor ni grđil srbskih bratov ali se jih ni izogibal kakor kuge, ta je bil sam na črni listi sumljivih oseb.«

Ob izbruhu vojne je bilo vsakemu jasno, da gre Avstro-Ogrska za tem, da iztrebi srbski živeli. To je dokazovalo številno streljanje in obešanje sumljivih oseb brez zadostne preiskave, isto so pričali tudi tisoči, ki so pomrli internirani v okuženih taboriščih. Pisatelj navaja slučaje, da so se Hrvatje ob takih prilikah zavzeli za Srbe. Pisatelja samega je nahnul zagrižen pangerman ob taki priliki: »Kako pridete do tega, da se zavzimate za te svinjne?« Njegov najmilejši izraz je bil: »Sol-len krepieren.«

Kmalu so se Hrvatom v Bosni odprle oči, da ne gre samo za iztrebljenje Srbov, ampak da je napovedan boj Slovanom sploh. Hrvate in Srbe so kot dobre vojake postavljali na najbolj nevarna mesta, kjer so bili trumoma uničeni; doma je pa ljudstvo ponekodi lakote umiralo. Tako je država sama pripravljala tla, da je i hrvatsko i muslimansko ljudstvo razumelo majniško deklaracijo in da sta prišla v Bosni Srb in Hrvat do prepričanja, da »sta se dve ribi pražili na istem ognju, a druga drugi ni verjela.« Vsaka je trdila, da tisti, ki njo praži, drugo ribo protežira.

pr Dr. Fr. Kos: »Gradivo«. Leonova družba naznanja, da je izšel IV. zvezek dr. Fr. Kosovega »Gradiva«. Navzlic ogromnim težočam, ki so jih stavile razmere v vojski in tiskarni, je IV. zvezek, bogat po vsebini in bogat po obsegu — saj ima nad 760 strani — srečno završen ter je v razprodaji. Cena je v sedanjih razmerah, ko stanejo nemške znanstvene knjige po dvesto do petsto ali še več kron zvezek, čudovito mala in neznahtna. Članom Leonove družbe je ta IV. zvezek »Gradiva« po 42 K na razpolago, a si ga morajo radi kontrole pismenoro naročiti. Drugače je za ta zvezek knjigotržna cena določena na 52 K, ki je še vedno mala in neznahtna. — Na razpolago so v razprodaji tudi drugi zvezki Kosovega »Gradiva« in sicer jim je za vse naročnike brez izjeme cena določena tako-le: I. zvezek stane 20 K, drugi zvezek 30 K, tretji zvezek 20 K. — Dobivajo in naročajo se vsi zvezki pri Leonovi družbi v Ljubljani, Alojzijevišče.

pr Narodna galerija. Pred letom je bilo ustanovljeno društvo: »Narodna galerija« za namenom, v obsegu galerije zbirati dela slovenske upodablajoče umetnosti stare in nove dobe. Društvu je uspelo že prvo leto v bistvu doseči svoj namen in ustanoviti galerijo; ne sicer v lastni reprezentativni palači, kakor jih vidiš v kulturnih centrih vseh narodov, ampak vseeno galerijo, ki v danih razmerah odgovarja zahtevam in težnjam slovenske upodablajoče umetnosti. Društvo je delovalo z vne-mo na glavnih in izpeljivih točkah svojega programa; dobilo je varstvo od ljubljanskega magistrata mestno zbirko umetnin, od zasebnih lastnikov večje število slik starejših šole deloma v last deloma v varstvo in nakupilo iz prispevkov, to je iz ustanovnin in članarine 28 del za okroglo 50.000 kron. Ko je odbor dobil tudi lokal za instalacijo umetnin, je bil glavni temeljni kamen bodoči Narodni galeriji položen! Radi prepričljivih prostorov se je odbor odločil svojo provizorično galerijo urediti tako, da se bodo umetnine letno ali polletno izmenjavale. Ker je slovenska moderna v najožjem stiku z narodom in vsebuje kvalitativno najboljša dela, je današnja ureditev posvečena slovenski moderni umetnosti in instalirana zbirka jasno podaja izraz stremljenja slovenske moderne umetnosti. Da se zanese zanimanje za začetno delo društva v kar najširše kroge, se je odločil odbor odpreti Galerijo javnosti in imajo te vrstice namen, povabiti javnost na poset Galerije v nedeljo 7. marca od 10. do 12. ure. Galerijski prostori so v Kresiji, vho-7 za vodo, v II. nadstropju. Vstopnine ni. v

bi pa društvo vsakega, da pristopi kot član letnim prispevkom 30 kron.

pr »časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino.« II. letnik, 1. in 2. snopič je te dni izšel. Naročnina stane 25 K. Časopis obsega 9 pol in ima sledečo vsebino: Razprave: Weber Fr.: O fenomenologiji jezika. Kidrič Fr.: Prispevki in opombe k zgodovini reformacije na Slovenskem. I. Ivan Ungnad v prognanstvu. (Nadaljevanje.) Ramovš Fr.: Sorodstvo staroindijskega sama »Halbjahr«. Dolenc Met.: Pravni izrazi v prevodih vinogorskega zakona. Kos Milko: Srbski Brankovci in goriški grofje. Ocene: Ramovš Fr.: Donesek k slovenskim starožitnostim. Kidrič Fr.: Josip Jurčič. Zbrani spisi. Uredil dr. Ivan Prijatelj. Kidrič Fr.: Stritarjeva antologija. Prijatelj Ivan. Slavica. Herausgegeben von M. Murko. I. Die protestantische Kirchenordnung der Slovenen im XVI. Jahrhundert. Eine literarisch - kulturhistorisch - philologische Untersuchung von Fr. Kidrič. Kidrič Fr.: Beiträge zur bayer. Kirchengeschichte, XXV. 1/1. Georg Loesche, Truberiana, für die Wirksamkeit im Kempten. Kos Milko: Novi doneski k zgodovini turških bojev na Slovenskem. Hauptman Ljudmil: Anton Melk, Zgodovina Srbov, Hrvatov, Slovencev. I. del. Male vesti: Nachtigal R.: Koren vend - (vond). Kohtial Iv.: Etimologije. Ramovš Fr.: K zgodovini slovanske konjugacije. Ramovš Fr.: Zanimiv primer razvoja prehodnega y v slovenščini. Kidrič Fr.: Biografski inštitut. Kos Milko: K. Ka-

dlec, Moščenicky statut. Kos Milko: Dr. A. Gnirs, Das Görzer Statutbuch. Pač ni potreba še-le dokazovati potrebe takega filološko-historičnega časopisa, posebno sedaj ne, ko imamo svojo lastno univerzo. Dolžnost vsakega izobraženega Slovenca je, da pozna svoj jezik, svojo literaturo in svojo zgodovino. In ravno to je namen tega časopisa, da širi slovansko znanost. Časopis izide štirikrat na leto. Pozivljamo vse ljubitelje slovenskega jezika, njegove zgodovine ter znanosti sploh, predvsem naše cenjeno učiteljstvo, da si čimprej naroči časopis. Tudi juristi bodo imeli dobiček od njega. Naročnino je poslati na upravništvo C. J. K. Z.: Matica Slovenska v Ljubljani, Kongresni trg št. 7.

Poslano.

ČUVAJMO SE TUJCEVI!

Tujci mislijo, da bodo mogli še nadalje odnašati denar našega naroda v tujino, ki nam je še vedno sovražna ter misli, da bo še z naprej bogatela z našim denarjem. Ti pač računajo na brezbriznost naše inteligence in na neprevdarnost širših plasti našega naroda. Zavrnilo vse take naklepe! Predramimo se, strnimo vrste! Ne dajmo sovražniku našega denarja! Izženimo ga iz naše države! Slovenci! Snemite table madžarskih in nemških zavarovalnih zavodov s svojih hiš! Ne dajte se še nadalje varati in izkoriščati! Vse tuje družbe stoji na robu pro-

pada, ker so svoj kapital vložile v mažarska in nemška vojna posojila! In tisti papirji so za nas danes brez vrednosti. Mažarske in nemške družbe različnih imen stoji danes pod sekvestrom. Ministrstvo jim je prepovedalo zavarovanje na življenje popolnoma, na požar pa jim ga je dovolilo samo še za tekoče leto. Vse drugo, kar vam govore njihovi agenti — tujci, je neresnica.

Od takih zavarovanj lahko takoj odstopite. Noben tuj zavod nas ne more preganjati za leta, ki še niso potekla, ker cunaisko sodišče ni več kompetentno, da bi reševalo pravde naših državljanov. Sicer pa one družbe, ki so izven meje naše države, ne morejo niti misliti na sodišče, ker smo sedaj samostojna država in svobodni državljanji napram celemu zunanjemu svetu.

Jugoslovenci imamo svoje domače zavarovalne zavode. Banka in zavarovalna družba »Beogradska zadruga, d. d.« je v Jugoslaviji najmočnejši zavod, ki prevzema zavarovanje vseh vrst v popolni vrednosti. Zavaruje tvornice, mline, žage in vse podobno. Za stvarno primeroma navajamo, da je n. pr. pred kratkim bil nekje v Banatu velik požar, ki je uničil silna imetja, zavarovana pri mažarskih bankah. (Oškodovanci ne morejo dobiti nobene odškodnine. Zato opominjamo vsakogar, naj ne išče pri tujcu tistega, kar lahko najde doma! Držimo se pravila: Svoji k svojim! In snemimo table tujih zavarovalnih družb ter jih zamenjajmo z domačimi!

Banka in zavod za zavarovanje »Beogradska zadruga« sprejema vseh vrst zavarovanja in jih izvršuje proti nikomu-

lantnejšim, najpovoljnijim pogojem življenjske police veljajo kot ženitbeno amstvo za gg. častnike in vojne uradnike. Beogradska zadruga osnuje po celi Sloveniji glavna zastopstva, v okrožjih in manjših krajih pa krajevna poverjeništa. Vse, ki so pripravljeni delovati za »Beogradske zadruge« prosimo, naj nam javijo svoje naslove podružnici »Beogradske zadruge« v Zagreb, Dalmatinska ul. 5. Bratje Slovenci! Ravnajmo se po geslu: Slovenec-Srb-Hrvat — na veke brati in brati! Citatelje opozarjamo na oglas »Beogradske zadruge«.

Aprovizacija.

a Teleče meso. Danes dne 9. marca bo prodajala »Vnovčevalnica za živino in mast« na trgu teleče meso boljše vrste po K 16.— za kg in teleče meso slabejše vrste po K 14.— za kg. Vsaka stranka dobi največ 2 kg.

Uboga služkinja je izgubila 5. t. m. na trgu okrog 100 K in denarnico. Prosi se, da se odda v zakristiji stolne cerkve.

Prošnja. Helena Marenče, pošestnica v Zburih št. 2, pošta Šmarjeta na Dolenjskem prosi, da bi se ji naznanilo, če kdo kaj ve o njenem možu Janezu Marenču, ki je služil pri 17. pešpolku, bil 27. avgusta 1914 ujet.

Sterle Marija, svoječasno stanujoča v Spodnji Šiški, baraka št. 8, naj naznani svoj naslov »Slovenskemu Rdečemu križu« v Ljubljani.

Ne morete spati? Niti delati? Imate nervozne bolečine? Občutek zadovoljstva doprinešate vam Fellerjev pravi Elza-fluid, 6 dvojnatihi ali 2 veliki specialni steklenici 36 K.

Trpite na počasni prebavi? Zaprtju? To zlo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza kroglicami 6 kroglic 18 K. — Zelodec okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 15 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 134, Hrv. D

Kdo ve kaj o g. Ivanu Fabijančiču iz Materije št. 5, kateri je bil pri vojakih v K. u. K. Feldspitalu 1415, Etappenpost 178, Barake F. na blagovoli sporočiti na naslov: Cvetko Sabader, stud. vet. Zagreb, Savska cesta 14.

Nemobiovano sobo s posebnim vhodom išče čudni obrnjena proti dvorišču, soliden gospod. Naslove sprejema uprava »Slovenca« pod »soba«.

Išče se knjigovodkinja, večja slovenščina, nemščine ter strojepisja. Ponudbe pod št. 878 na upravo »Slovenca«.

Iščem služkinjo iz poštene kmetiške hiše. Fran Ahačič, tovarnar, Tržič.

Sprejme se VAJENEC iz boljše rodbine za urarsko obrt. Ivan Levičnik, urar, Kranj.

Silke za legiti macije izvršuje najhitreje Hugon Huber, Ljubljana, Valvazov trg 7. Nasproti Kržanske cerkve.

Anton Znidaršič ključavnicaški mojster, priporoča svojo obrt slavnemu občinstvu za vsa sem spadajoča dela. Točna in solidna postrežba in po najnižji ceni. Sprejme se tudi vajenec. Zaloška cesta št. 15. Ljubljana.

Išče se deklica za vse, ki zna neko liko kuhati in prati perilo, za boljše rodbino 4 odras. oseb. Dober postopek. Začetna plača 140 K. Naslov: Ivana de Bona, Zagreb, palača trgov. komore II. nadstropja.

Damski koje z diamanti in briljanti in pisalna miza se prodaja. Naslov pove uprava pod št. 933.

UČENKA za mesarsko obrt sprejme FRANC KORENČAN, mesar, Vrhnika.

Vavpet ali višji blapec, popolnoma izurjen v kmetijstvu, v živino- in konjereji se išče za graščino na Gorenjskem. Kje, pove upravništvo »Slovenca« pod št. 926.

Jeklena blagajna (Wertheim) se prodaja. Naslov pove Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

Učenca, kuharico in sobarico sprejema memo takoj. V. Bizjak in drug, parna pekarna Rogaska Slatina.

Motorno kolo s 3 kolesi, skoro novo. Motor lepa karoserija, ki se odklopi, 4", konj. sil, močna pnevmatika z zn. mira, se prodaja za 10.000 K. Več pove Anton Ūbel, trgovec, Staritrp p. Slovenjg adoc.

Služba organista in cerkvenika je razpisana v Hinjah. Nastop o sv. Juriju. Prejemki obstojajo v žitni in denarni biri, štoli in v precejšnjem zemljišču. — Prošnje je nastoviti na župni urad.

Tračnice (šine), stroje vsake vrste in staro železo kupim. Ponudbe pod »Alfava« na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana.

V zalogi Zadrugne centrale v Ljubljani se nahaja še približno vagon pakiranega

pralnega praška Carrara in večja množina pralnega praška Wäschermädel v kartonih s 50 zavitki po 25 kg. večje število raznovrstnih transportnih in skladišnih sodov, 100 komadov konjskih jasl iz litega železa, 7 kompletnih spalnih sob z dvema posteljnima, 400 pocinjenih rečkov po 33 litrov za transport masti in medu i. sl., ena nova ledenica in točajnica za pivo, 6 popolnoma rabnih peresnic in razna kuh. jaska posoda, porcelan ter druga drobnarija. Poizvedbe od 9 do 10 ure v Zadrugni centrali, tu, Mladostičeva cesta št. 8, I. nadstropje.

Cigaretni papir sledeče vrste: Golub, Club, Abadie, in Samum priporoča na debelo »URANUS-PAPIRNICA«, Ljubljana, Mestni trg 11. 418

KUPIM večje kmetiško POSESTVO ali pa manjšo graščino. Ponudbe na Franc Urbančič, Baš p. Knežak, Not.

Avto-PNEVMO (gumi) Pielli Michelin Goodrich dobavljata takoj J. GOREC, Ljubljana.

Kot gospodična k otrokom išče mesta 17 letna deklica, 14 letni deček išče učno mesto za mehanika. Cenjene ponudbe pod »H. L. 50.« 946 na up. Slov.

Kobilica irskooldenbruške pasme, 183 cm visoka, jako lepa se prodaja. Živinozdravnik Sribar, konjska bolnica v Trnovem, Ljubljana.

Praktikant ali pristav se takoj sprejme na večjem posestvu, ki se v tekočem letu modernno preuredi. Absolventi kmetijskih šol, ki hočejo dobiti primerne prakse, naj pošljejo ponudbe s prepisi izpričeval in sliko pod »ekonom ja« 901 na upravo Slovenca

Kontoristinjo veščo slov. in nem. jezika v govoru in pisavi, ter ob enem tudi stenografije, išče tukajšnja veletgovina. Ponudbe z navedbo plače pod »zanesl.iva moč« 894 na upravo tega lista.

ZEMALJSKA VLADA ZA B. I H. Rudarski odsjek. Sarajevo, dne 26. februara 1920. Broj: 34764/XII-2.

Oglas. Uprava države železare v Varešu imade za prodati oko 14.000 komada kolčakastih lijevanih cijevi (gegossene Muffenrohre) promejra od 40 mm do 400 mm, pojedini komadi od 2-4 m dugački. Cijevi če se prodati ili svi od jedanput ili u partijama najboljem nudicu franko vagon Vareš (Bosna). — Ponude treba upravljati na rudarski odsjek zemaljske vlade v Sarajevu, Jukićeva ulica br. 17a do 31. marta 1920. Posebnim uvjetima i razjašnjenjema služi interesentima rudarski odsjek zemaljske vlade. Predstojnik rudarskog odsjeka zemaljske vlade za B. I H.

Razglas. Pri upravi kopališča v Toplicah pri Novem mestu se sprejmejo za prihodnjo sezijo s 1. majem 1920: 1 mašinist, 1 blagajničarka, ki bi morala biti izvežbana moč, prevzeti nadgled in inventar in zmožna tozadevne kavicje, dalje 2 sobarici in 1 kopališka postrežkinja (masserka). Ponudbe z označbo zahtev in s prepisi spričeval, katera se ne vrnejo, poslati do 31. marca 1920 na Upravo kopališča v Toplicah pri Novem mestu.

Važno za slaščičarje in medicarje. V Zagrebu se je ustanovila Zveza slaščičarskih in medicarskih obrtnikov, katera dela in skrbi za zboljšanje naših razmer, vsled česar se prosijo gospodje, ki žele pristopiti tej zvezi, naj pošljejo svoje naslove radi nadaljnjih informacij. Vsa pojasnila daje za Zvezo slaščičarskih in medicarskih obrtnikov tajnik: Narko Lepčič, Zagreb, Trg I. št. 3.

RAZNAŠALKE SE SPREJMEJO!

Sprejme se proti takojšnjemu nastopu spretna kontoristinja ki zna tudi stenografijo in knjigovodstvo večjega podjetja voditi. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe na upravo tega lista pod št. 923.

Ekonom (oženjen brez otrok) z dolgoletno prakso, želi primerne mesto. Vešč je slov. in srbohrvatskega in nemškega jezika, ter verziran v poljedeljstvu, čebelarstvu, živ. moreji in gozdarstvu. Dopisi se prosijo pod Energični ekonom, na Anončno ekspedicojo Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Zahvala. Za vse dokaze iskrenega sočutja povodom smrti naše ljubljene soproge, matere in sestre, gospe Marije Primožič roj. Ješe izrekamo tem potom našo najiskrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo prečastiti duhovščini, slavnemu pevskemu društvu sv. Jožefa za ganljivo petje, ter vsem onim, ki so spremili rajnico na njeni zadnji poti. Tržič, dne 9. marca 1920. Žalujoči ostali.

Bukovino-gabrovino kupujemo v vsaki množini. Debla morajo imeti v premeru najmanj 25 cm, dolga poljubno, vendar ne krajša od 1 m 20 cm. Ponudbe z naznačeno ceno za en kubični meter (franko vagon oddajna postaja) Tovarna kopil bratov Winkle, Sevnica. Štajer-prosimo na naslov: s ko.

Mašinist z dolgoletno prakso v obratu z različnimi parnimi stroji, vešč električne inštalacije s znanjem v tej stroki spadajoča popravila izvrševati, se sprejme s 1. aprilom 1920. — Stanovanje, kurjava in razsvetljava prosta. Ponudba, opremljena s prepisi spričeval in navedbo plače na Raynateljstvo tovarne cementa v Zidanem mostu.

Sveče,

„mira“ v zavojih po 1 kg.,
kavo, modro galico,
užigalice, žveplo,
koruzo, oves,
moko

ter ostale deželne pridelke in sadeže prodajajo
samo na debelo po zmernih cenah

Dumić, Gjivić & Pitarević,
Zagreb, Zrinjevac 15.

Podružnica: Zemun. Int. tel. 22-69.

Specialist za ženske
bolezni in porodništvo

Dr. Benjamin Ipavic

mногоletni asistent in operater Ljubljanske in Dunajske univerzitetne
ženske in porodniške klinike (prof. E. Wertheim), ordinira 11-12,
Maribor, Gosposka ulica št. 46.

Čisto svinjsko mast

samo na debelo po najnižjih dnevnih cenah do-
bavlja I. Slavonska tvornica suhomesnate robe i masti

J. Gigović, Nova Gradiška, Slavonija.

Kupi se za Cehoslovaško vsako množino vagonov

ovčje volne

kakor tudi volovskih in kravjih rogov po najboljši
ceni. V kompenzacijo se dobi sukno za moške in žen-
ske, steklo za šipe, porcelan in drobnarije. — Ponudbe z
vzorca in navedbo množine na zastopstvo FRAN KREPEK,
Maribor, Tattenbachova ulica št. 11.

Voz na 4 kolesih se prodaja. Hradskega
vas št. 35. Ljubljana.

Novodošlopripravo KADILO

se dobi v vsaki množini po nizki ceni
pri svečarju J. KOPACU v Ljubli, an
GOSPOSVETSKA CESTA številka 90

Hlude (krlje)

deske in trame iz mehke-
ga in trdega lesa kupi po
najvišji ceni vsako množino
družba IMPEX v Ljub-
ljani, Krekov trg 10.

Ia bosanske slive

v zabojih po 15 kilogr.

Kavo
Čaj
Cokolado
Kakao
Kavni pridatek
Konjak
Rum
Likerje
Šampanjevec
Namizna vina
Mandelne
Rozine
Paradižnike
Dišave

razpošilja po celem kra-
ljestvu od 5 kg naprej
poštne prosto

Josip Fabiani

Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Dobro vpeljano

inštalacijsko in gradbeno podjetje

za vodovodne naprave z veliko zalogo materiala in orodja v nekem glavnem
mestu Jugoslavije se prodaja, event. samo material, orodje in oprava. —
Ponudbe pod „Günstige Gelegenheit 106“ na Kienreichovo anončno pisarno
Gradec, Sackstrasse 4 (N. A.).

Domača

tvornica rublja d. d.

ZAGREB, Jelačićev trg št. 2, I. nadstropje

nudi trgovcem samo na
debelo

moško perilo

kakor razne vrste srajc,
spodnjih hlač, spalnih srajc,
mehkih manšet in mehkih
ovratnikov.

blagovni oddelek

priporoča svojo bogato za-
logo vsakovrstnega

manufakturnega blaga

kakor angleško tkanino,
podlogo, svilo, šifon, kre-
ton, cefir, bombaževe in
nitkaste tkanine itd.

Naročila po povzetju se izvršujejo z obratno pošto.

Skabotorm se zopet dobi! proti srbečici, garjam,
lišaju, kožni izpuščajem
zahtevajte v Vaši najbližji
lekarni priznani in zdravniško priporočeni

Dr. FLESCH-evo izvorno SKABOFORM-MAZILO.

Ne maže, ne barva, brez duha. Dobliva se v vseh lekarnah.
Glavna zaloga za Ljubljano in okolice:

Rihard Sušnik »pri zlatem jelenu« IV., Marija trg.

Osnovni čisti domači kapital
popolnoma vplačan

v zl. din. 2,500.000.—.

Rezervni fondiglasom vknjižb

v zl. din. 9,885.283.—.

Današnja vrednost rezervnih
fondov znaša preko

20,000.000.—

v zlatih dinarjih.

Bančno-zavarovalni zavod

„BEOGRADSKA ZADRUGA“ A. D.

ustanovljena leta 1882.

Centrala: Beograd (lastna palača) na vogalu Karadjordjeve, Hercegovačke in
Travničke ulice.

Filijala za Hrvatsko, Slavonijo, Medjumurje in Prekmurje v Zagrebu.

Filijale: Zagreb, Skoplje, Solun; snujejo se pa Sarajevu, Ljubljani in v Novem Sadu. — Glavna zastopstva v občinah.

Osnovana leta 1882 od prvih narodnih ljudi. Današnja uprava je v rokah uglednih predstavnikov našega naroda. Predsednik je
gospod Luka Čelović, trgovec in veliki borec za naše narodno ujedinjenje.

Člani upravnega odbora so: gospodje Ljuba Davidović, bivši ministrijski predsednik; Kosta Stojanović, bivši minister, sedaj
vladni delegat na mirovni konferenci; Obrad Blagojević, odvetnik; Mihajlo Marjanović, podpredsednik beogradske občine; Todor
Gjurić, trgovec in Vlada Marinković, trgovec.

Člani nadzornega odbora so: gospodje Todor Mijailović, veletrgovec; Kosta Glavinić, bivši minister, sedaj komisar „Privi-
legovane Narodne banke“; dr. Bogdan Gavrilović, vseučiliški profesor; dr. Nikola Vulić, vseučiliški profesor in Živojin Paunović, trgovec.

Vrednost rezervnih fondov sestojata iz: akcij Privilegovane Narodne banke za kraljestvo SHS, državnih rent in obveznic; nadalje iz
lastnih palač v Karadjordjevi ulici, Hercegovački in Zvornički ulici, v kojih eni je največji in najmodernejši hotel „Bristol“; velikega
nepremičnega posestva na Kazališnom trgu v Beogradu; hotela „Svoboda“ v Skoplju, ter iz lastne tvornice stekla v Paraćinu — kar repre-
zentira danes vrednost 20,000.000 dinar, ev v zlatu ali preko 150,000.000.— kron.

Zadruga se bavi z naslednjimi zavarovalnimi posli:

zavarovanje proti škodi po požaru in strelji: zgradb, poslopij, trgovskega blaga, stavbenega in drugega lesa, vsa industrijska pod-
jetja, kakor: tvornice, žage, mline, ter v obče vsa zavarovanja te vrste;
zavarovanje za življenje: in to za slučaj smrti in doživljanje, doto za hčerke in odpravnine za dečke, razna kombinirana zavarovanja;
zavarovanje proti nezgodam ali nesrečam: kot pri posameznikih ali družbah, pri tovarniških in drugih delavcih.
zavarovanje proti škodi na vlamu, kakor pohištva, blaga in ostalih vrednostih.

Vsa zavarovanja prevzema najkulantneje ter po najpovoljnejših premijskih plačilih.

Otvoritev bančnega odseka se naknadno naznani.

Iščejo se zanesljivi in marljivi zastopniki za mesta, kakor tudi zastopniki za vodstvo glavnih zastopstev po občinah.

Vsa pojasnila daje rade volje interesentom:

Filijalka Beogradske zadruge v Zagrebu,
Dalmatinska ulica 5.